

C

ශ්‍රී ලංකාවෙහි
තෝරාගත් දිස්ත්‍රික්ක පහක වී ගොවිතැන ආශ්‍රිත
ගොවි කටයුතු පිළිබඳ තත්ත්වය

333.63
(5L)
ගොවි

6 වැනි කොටස — තුලනාත්මක අධ්‍යයනය

2009/06
2010/04.

06

ශ්‍රී ලංකාවේ
තේරු ගත් දිස්ත්‍රික්ක පහක වී ගොවිතැන
ආශ්‍රිත ගොවිතටුවකු පිළිබඳ තත්වය

6 වැනි කොටස - තුලනාත්මක අධ්‍යයනය

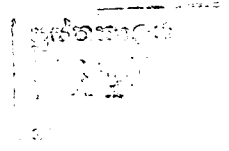
ගොවිතටුවකු පර්යේෂණ හා පුහුණුකිරීමේ ආයතනය,
114, විජේරාම මාවත,
කොළඹ 7.

පර්යේෂණ අධ්‍යයන මාලා 11

1975 දෙසැම්බර්

22908

22908

දිවයිනෙහි වී ගොවිතැන අතින් වැදගත්තැනක් ගන්නා දිස්ත්‍රික්ක පහක වී ගොවිතැන පිළිබඳව කරන ලද සාරානුකූල සමීක්ෂණයක් මත පදනම් වූ වාර්තා මාලාවක අවසාන වාර්තාව මෙයයි. හම්බන්තොට, පොළොන්නරුව, අනුරාධපුරය, මහනුවර සහ කොළඹ යන දිස්ත්‍රික්ක පහ සම්බන්ධයෙන් වූ වාර්තා වෙන් වෙන්ව තිබුණි කර ඇතත් අනාගතයේදී වී ගොවිතැන සම්බන්ධයෙන් සුදුසු වැඩසටහන් සම්පාදනය කිරීමේදී ඒවාට සහාය වනු වස් එක් එක් දිස්ත්‍රික්කයක් පිළිබඳව වූ වාර්තා වලින් උද්ගත වූ නිගමන හා යෝජනා වෙන් වෙන්ව ගෙන විග්‍රහ කර බැලීම අදාළ වන්නේ යයි සළකන ලදී. ඒ ඒ දිස්ත්‍රික්ක අධ්‍යයන වලින් පෙන්වා දී ඇති වැදගත් කරුණු පිළිබඳ තුලනාත්මක විග්‍රහයක් මෙම ප්‍රකාශනයෙන් ඉදිරිපත් කෙරේ.

දිවයිනෙහි වී ගොවිතැන කෙරෙහි බලපාන ඇතැම් සමාජ-ආර්ථික හා පරිසරික සාධක පිළිබඳ සාර්ව රාමුව අවබෝධ කර ගැනීමෙහි ලා ගොවිකටයුතු පිළිබඳ ගැටළු ගැන සැලකිල්ලක් දක්වන ශිෂ්‍යයන්ට හා පර්යේෂකයන්ට තුලනාත්මක අධ්‍යයනයකින් ප්‍රයෝජනයක් ලබා ගත හැකි වන්නේ යයි සළකන ලදී. අනාගතයේදී ප්‍රතිපත්ති සැකසුම සඳහා අදාළ වන්නාවූත් උපකාරී වන්නාවූත් වැදගත් කරුණු මෙවැනි මාදිලියේ අධ්‍යයනයකින් ඉස්මතු කර ගත හැකි වන්නේ යයිද අදහස් කරන ලදී. සියළුම දිස්ත්‍රික්ක වාර්තා කියවා බැලීමට අවස්ථාවක් හෝ කාලයක් නොලද අයට මෙම තුලනාත්මක අධ්‍යයනය ප්‍රයෝජනවත් වන්නේ යයි බලාපොරොත්තු වෙමු.

අන්තර් විෂය ප්‍රයත්නයක් පදනම් කරගෙන ලියවිල්ලක් සකස් කිරීම නිසැකවම අසීරු කාර්යයක් වන්නේය. මෙම ප්‍රකාශනය පළ කිරීමෙහි ලා ආයතනයේ කාර්ය මණ්ඩලයේ පහත සඳහන් අය දායක වූයේ සුවපටු අයුරින් නොවේ: ආචාර්ය ඩබ්ලිව්.ගුණරත්න; ආචාර්ය සමීර අස්මාර; ටී.සනුමුගම් මෙනෙවිය; ඒ.එස්.රණතුංග මහතා සහ ආචාර්ය පී.වික්‍රමසේකර. අධ්‍යයනය සම්බන්ධ වැඩ ආචාර්ය පී.වික්‍රමසේකර විසින් සම්බන්ධීකරණය කෙරුණි. දිස්ත්‍රික් වාර්තාවන් සකස් කිරීමේදී මහාචාර්ය හිරුන් ඩයස් අප සමඟ සම්බන්ධව කටයුතු කළ අතර මෙම අධ්‍යයනය සකස් කිරීමේදීද ඔහුගේ සහයෝගය අපට ලැබුණි. ප්‍රකාශනය සකස් කිරීමේදී ඔවුන් සැලකෙනාම පිරිනැමූ සහයෝගය සතුටින් අගය කරනු කැමැත්තෙහි.

සිවිත වශයෙන් බෙදා හැරීම සඳහා වඩාත් සංක්ෂිප්ත සටහාවකින් පිළියෙල කරන ලද ප්‍රතිපත්තිමය ගැටළු පිළිබිඹු කෙරෙන තවත් ලියවිල්ලක්ද සකස් කරගෙන යනු ලැබෙන බව නිවේදනය කරනු කැමැත්තෙහි.

සී.නාරායනසාමි
අධ්‍යක්ෂ

ගොවිකටයුතු පර්යේෂණ හා පුහුණුකිරීමේ ආයතනය

අධ්‍යයනයේ

සංස්කරණය හා

ප්‍රකාශනය :

ආචාර්ය පියසීරි වික්‍රමසේකර සහ

ආර්යපාල සිටිවර්ධන ගෙනි.

පෙරවදන

පළමුවන පරිච්ඡේදය

හැඳින්වීම

- 1. අධ්‍යයනයේ පරමාර්ථ සහ විෂය සීමාව
- 1.1 දිස්ත්‍රික් අධ්‍යයනය
- 1.2 අන්තර්-දිස්ත්‍රික්ක තුලතාත්මක අධ්‍යයනය

4

දෙවැනි පරිච්ඡේදය

පසුතලය

- 2.1 හැඳින්වීම
- 2.2 භෞතිකමය පසුතලය
- 2.3 සමාජ-ආර්ථික පසුතලය
- 2.4 නිගමන

6

7

10

13

තුන්වැනි පරිච්ඡේදය

ජලය, භූමිය සහ ශ්‍රමය

- 3.1 ජලය
- 3.2 භූමිය
- 3.2.1 වගා කරන බිම් කට්ටිවල ප්‍රමාණය
- 3.2.2 භුක්ති ක්‍රම
- 3.3 ශ්‍රම සැපයුම
- 3.3.1 පවුල් ශ්‍රමය
- 3.3.2 තුලී ශ්‍රමය
- 3.3.3 ශ්‍රම හුවමාරුව (අන්තර්)
- 3.3.4 වී ගොවිතැනෙහිදී ශ්‍රම භාවිතයේ නිවුතාවය

14

14

14

17

21

21

23

23

24

හතරවැනි පරිච්ඡේදය

පලදායීතාවය සහ කළමනාකරණ පිළිවෙත්

- 4.1 සාමාන්‍ය
- 4.2 බිම් කට්ටිවල ප්‍රමාණය සහ ජල සම්පාදනයට අදාළව පලදායීතාවය
- 4.2.1 බිම් කට්ටිවල ප්‍රමාණය සහ පලදායීතාවය
- 4.2.2 ජල සම්පාදනය හා පලදායීතාවය
- 4.2.3 බිම් කට්ටිවල ප්‍රමාණය, ජල සම්පාදනය සහ කළමනාකරණ පිළිවෙත් අතර දක්නට ලැබෙන සම්බන්ධතාවය
- 4.2.4 බිම් සකස් කිරීම හා වැපිරීම
- 4.3 අදා ගොවි තත්වයට අදාළ වන පරිදි පලදායීතාවය
- 4.4 නිගමනය

25

27

27

29

30

32

34

36

පස්වෙනි පරිච්ඡේදය

ආදායම

37 -- 40

හයවෙනි පරිච්ඡේදය

ග්‍රාමීය ආයතන

6.1 ව්‍යාප්ති සේවය

41

6.1.1 ගොවි පුහුණුව

42

6.2 සමුපකාර

43

හත්වෙනි පරිච්ඡේදය

සාරාංශය හා නිගමන

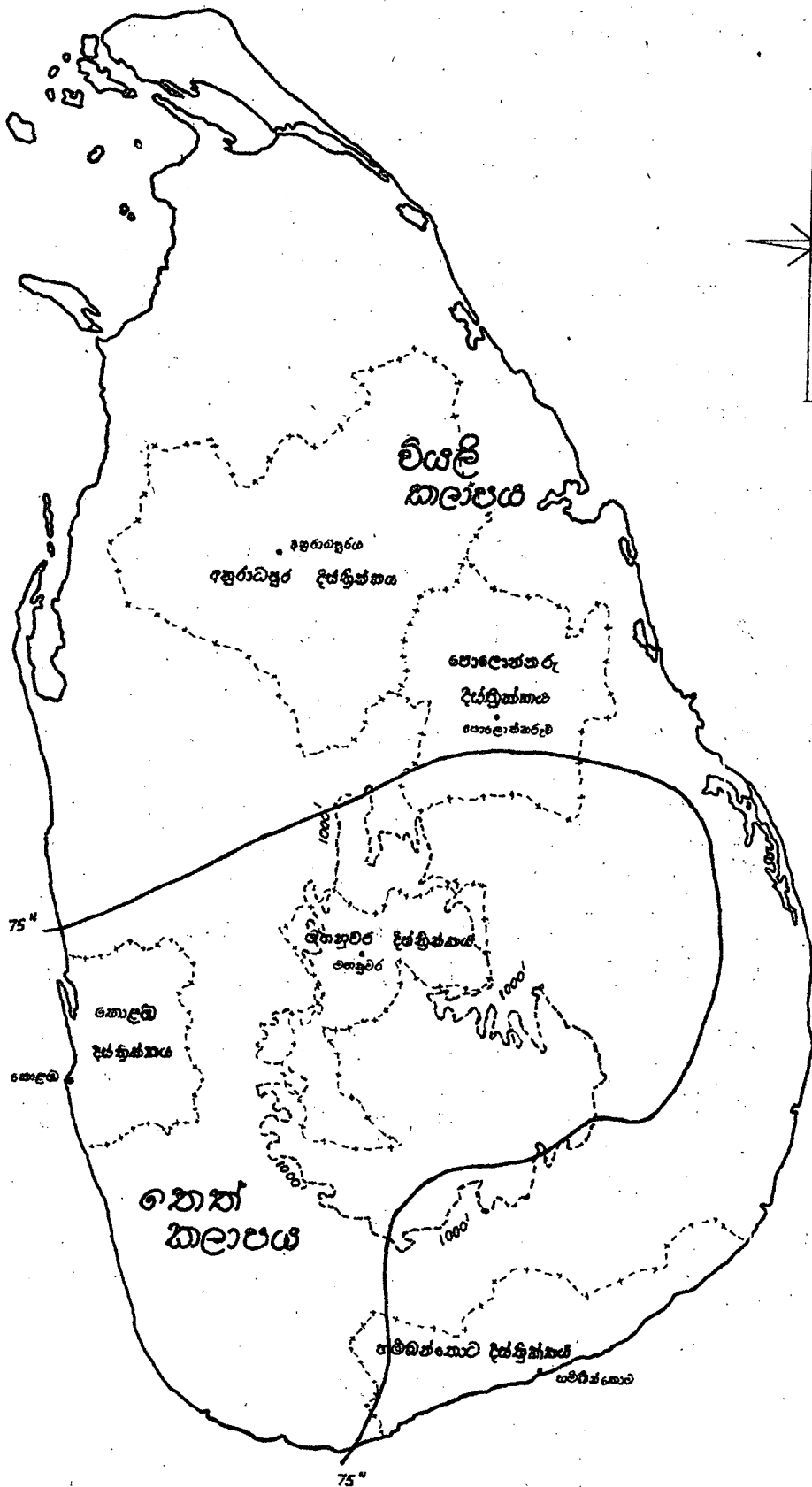
45 -- 47

සටහන් ලේඛනය

සටහන්	පිටුව
2-1 තෝරා ගත් දිස්ත්‍රික්කවල වී වගා අංශයෙහි හැටිය, ශ්‍රමය සහ නිෂ්පාදනය	6
2-II ජලය ලබා ගන්නා මාර්ගය අනුව, අස්වැද්දූ කුඹුරු ඉඩම්වල ව්‍යාප්තියේ ප්‍රතිඵලය	8
2-III ඉඩම් වර්ගය අනුව වී ගොවිතැන් කරන්නන් වැඩ කරන බිම් කට්ටිවල ව්‍යාප්තියේ ප්‍රතිඵලය	11
3-1 කුඹුරු ප්‍රමාණය (අක්කර) අනුව වගා කරනු ලැබෙන බිම් ප්‍රමාණයෙහි සහ ගොවීන්ගේ ව්‍යාප්තියේ ප්‍රතිඵලය	16
3-II භූමි ක්‍රමය	18
3-III ඉඩම් හිමියන්ගේ රැකියාව - සම්පූර්ණ සංඛ්‍යාවෙන් ප්‍රතිඵලය	20
3-IV අඳ ගොවීන් විසින් ගෙවනු ලබන බිම් කුලිය	20
4-1 වී ගොවිතැන් කෙරෙන පෙදෙස්වල දක්නට ලැබෙන පරිසරික, සමාජය හා ආර්ථික තත්වයන්	26
4-II බිම් කට්ටිවල ප්‍රමාණය අනුව අක්කරයක සාමාන්‍ය අස්වැන්න (බුසල්) මහ 1971/72	28
4-III ජල සම්පාදනය අනුව අක්කරයක සාමාන්‍ය අස්වැන්න (මහ 1971/72 සහ යල 1972)	29
4-IV භූමි ක්‍රම තත්වයන්ට අනුව අස්වැනු ප්‍රමාණය	34
5-1 එක් පවුලක දළ වාර්ෂික ආදායම - රුපියල්	38

ශ්‍රී ලංකාව

අධ්‍යයනයට භාෂණය වූ දිස්ත්‍රික්ක

1 වෙනි පරිච්ඡේදය

හැඳින්වීම

I. අධ්‍යයනයේ පරමාර්ථ සහ විෂය සීමාව

වී ගොවිතැන ආශ්‍රිත ගොවිකටයුතු තත්වය අධ්‍යයනය කිරීම සඳහා වී ගොවිතැනෙහි වැදගත් තැනක් ගන්නා හම්බන්තොට, පොළොන්නරුව, අනුරාධපුරය, මහනුවර සහ කොළඹ යන දිස්ත්‍රික්ක පහ සම්බන්ධයෙන් සමීක්ෂණ පවත්වන ලදී. ශ්‍රී ලංකාවේ වී ගොවිතැන කෙරෙහි බලපවත්වන ප්‍රධාන පරිසරික හා සමාජ-ආර්ථික සාධක හඳුනා ගැනීම සම්බන්ධයෙන් අවධානය යොමු කිරීම මෙම අධ්‍යයනයන්හි අරමුණ වූවේය. මෙහිදී පහත ස්ඵභන් කරුණු ගැන විශේෂයෙන් සොයා බලන ලදී :

- I. වගා පිළිවෙත් අනුගමනය කිරීමේදී ඇතැම් පරිසරික, සමාජ-ආර්ථික, ආයතනික හා ආකල්පීය සාධකවල බලපෑම සහ භූමියේ පලදායීතාවය කෙරෙහි එක් පිළිවෙත්වල බලපෑම;
- II. නොයෙකුත් ඉඩම් භුක්ති ත්‍රම සම්බන්ධයෙන් ගොවීන් දක්වන ආකල්පය;
- III. වී ගොවිතැනෙහිදී පවුලේ ශ්‍රමය සහ කුලී ශ්‍රමය උපයෝගී කර ගැනීම;
- IV. වගා පිළිවෙත් පරිවර්තනයකට යොමු කරන බලවේගයන් වශයෙන් විවිධ ව්‍යාප්ති සන්නිවේදන මාධ්‍යයන්හි සපලදායක බව.

දිස්ත්‍රික්ක පහ පිළිබඳව වූ අධ්‍යයනයන්හිදී එක් එක් දිස්ත්‍රික්කය වෙන් වෙන්ව විස්තර කර විග්‍රහ කර තිබෙන අතර ඒ ඒ අධ්‍යයනයන් මතු වන යෝජනා හා නිගමන වාර්තාවේ පළමුවැනි කණ්ඩායමේදී ඉදිරිපත් කර ඇත. සමීක්ෂණයට යොමු වූ දිස්ත්‍රික්ක පහේම ගොවිකටයුතු තත්වය පිළිබඳ විස්තරයක් හා තුලනාත්මක විග්‍රහයක්, අධ්‍යයන මාලාවේ අවසාන කණ්ඩය වන මෙම කොටසට ඇතුළත් වේ.

I. I දිස්ත්‍රික් අධ්‍යයනය

I. අධ්‍යයනය සිදු කළ පිළිවෙල

පිළියෙල කර ගත් ප්‍රශ්න මාලාවක් උපයෝගී කර ගනිමින් ශ්‍රේණු විචාරකයින් මගින් කුසුරු ගොවිතැන් කරන්නන්ගෙන් ලබා ගත් තොරතුරු පදනම් කරගෙන එක් එක් දිස්ත්‍රික්කය පිළිබඳ සමීක්ෂණය සිදු කරන ලදී. තොරතුරු එකතු කිරීමේදී වැඩි සැලකිල්ලක් දක්වන ලද්දේ නිෂ්පාදනය හා අදාළ කරුණු කෙරෙහිය. ප්‍රශ්නමාලාවට ප්‍රධාන අංශ හතක් විය.

- I. ගොවීන් පිළිබඳ සාමාන්‍ය තොරතුරු, පවුලේ ප්‍රමාණය, ගොවිතැන් කරන ඉඩම, ජලය ලබා ගන්නා මාර්ගය, යන්ත්‍රෝපකරණ, සත්ව පාලනය, වගා කරන අනෙකුත් බෝග ආදිය;

- II. ඉඩම් භුක්ති ත්‍රම සහ ඒවා කෙරෙහි ගොවීන් දක්වන ආකල්පය;
- III. සමුපකාර, ණය සහ ණයගැතිකම;
- IV. 1971/72 මහ කන්නයේ වී ගොවිතැන සඳහා අනුගමනය කළ වගා පිළිවෙත්;
- V. 1972 යල කන්නයේදී අනුගමනය කළ වගා පිළිවෙත්;
- VI. 1972 යල කන්නයේ වී ගොවිතැන සඳහා වියදම්; සහ
- VII. ගොවිකටයුතු පිළිබඳ තොරතුරු හා ගොවියා.

ආයතනයේ පර්යේෂණ හා පුහුණුකිරීමේ නිලධාරීන් විසින් කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ විවිධ පෙදෙස් තුනකදී මෙම ප්‍රශ්නමාලාව පුර්ව-පරීක්ෂණයකට ලක් කරන ලද අතර ඉන් අනතුරුව එය නැවත සකස් කර දිස්ත්‍රික්ක පහ තුළට එකාකාරව යොදා ගන්නා ලදී.

2. නියැදි සැලැස්ම

සමීක්ෂණය සඳහා යොදා ගන්නා ලද ගොවිකාරකයන්ගේ නියැදිය 1970/71 මහ කන්නයේ ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් තෝරා ගන්නා ලද කුඹුරු ඉඩම් කාණ්ඩ පිළිබඳ නියැදියෙන් ලබා ගන්නා ලදී. මෙය සර්ව කරන ලද බහු-අවස්ථා සසම්භාවී නියැදියකි. එහිදී ඒ ඒ සරය තුළ ඇති කුඹුරු කාණ්ඩ කලින් මහ කන්නයේ වගා කළ භූමි ප්‍රමාණය මත පදනම් වූ සම්භාවිතාවකින් යුතුව තෝරන ලදී.

1971/72 මාසී කන්නයේ වගා කෙරෙන භූමි ප්‍රමාණය පදනම් කොට නියැදිය ප්‍රධාන, පුළු වාරිමාර්ග හා වර්ෂා ජලයෙන් පෝෂිත භූමි අතර සමානුපාතිකව බෙදන ලදී. සම්පූර්ණ පරීක්ෂණය සඳහා අවශ්‍ය ගොවීන් ශාඛ්‍ය නෙලීමේ සමීක්ෂණයට තෝරා ගත් කුඹුරු කැබලි ලැයිස්තුවෙන් අනු පිළිවෙලට තෝරා ගන්නා ලදී. මෙයින් ශාඛ්‍ය නෙලීමේ පරීක්ෂණ නොපැවැත්වූ ඉඩම් කැබලි මෙන්ම කලින් නියැදියට ඇතුළු වූ ගොවියකුගේ අතින් ඉඩම් කැබලිද අත් හරින ලදී. අවශ්‍ය සංඛ්‍යාව ලබා ගැනීම සඳහා ඉඩම් කැබලි ලැයිස්තුව ප්‍රමාණවත් නොවූ අවස්ථාවල සමීන ලැයිස්තුවකින් තේරීම කෙරුණි. මෙසේ තෝරා ගන්නා ලද කුඹුරු කැබලි වගා කරන ගොවීන්ගෙන් සමීක්ෂණ නියැදිය සමන්විත විය.

3. නියැදියේ ප්‍රමාණය

එක් එක් දිස්ත්‍රික්කයක සම්පූර්ණ පරීක්ෂණයට යොමු කළ යුතු ගොවීන් සංඛ්‍යාව ආයතනයට යොදා ගත හැකිව තිබී සම්පත් ප්‍රමාණය අනුව ප්‍රධාන වශයෙන් තීරණය විය.

දිස්ත්‍රික්ක පහ තුළ පහත සඳහන් පරිදි ගොවීන් 833 දෙනෙක් සම්පූර්ණ පරීක්ෂණයට යොමු කරන ලදී:

	දිස්ත්‍රික්කය	සම්මුඛ පරීක්ෂණයට යොමු කළ ගොවීන් සංඛ්‍යාව
වියළි කලාපය	අනුරාධපුරය	201
	හම්බන්තොට	160
	පොළොන්නරුව	162
තෙත් කලාපය	කොළඹ	152
	එහනුවර	158
	එකතුව	833

4. සමීක්ෂණ ක්‍රියාත්මක කිරීම

1972 නොවැම්බර් සහ 1973 අප්‍රියෙල් යන කාලය අතරතුර ශ්‍රේණු සමීක්ෂණ සිදු කරන ලදී.

හම්බන්තොට	1972-11-21	සිට	1972-11-29
එහනුවර	1972-12-15	සිට	1972-12-21
කොළඹ	1973-01-23	සිට	1973-02-02
අනුරාධපුරය	1973-02-25	සිට	1973-03-11
පොළොන්නරුව	1973-03-26	සිට	1973-04-11

ශ්‍රී ලංකා විශ්ව විද්‍යාලයේ, භූගෝල විද්‍යා හා සමාජ විද්‍යා පීඨයේ අවසාන වසරේ ශිෂ්‍යයින් හත් දෙනෙකුගේ සහාය ඇතිව ආයතනයේ විචර්ශකයින් තිදෙනෙක් විසින් ගොවීන් සම්මුඛ පරීක්ෂණයට ලක් කරන ලදී. මෙවැනි මාදිලියේ ශ්‍රේණු වැඩකටයුතු පිළිබඳව කලින් ලද අත්දැකීම් විචර්ශකයින් සියවිද්‍යාචාරව තිබුණත් සමීක්ෂණයේ පරමාර්ථ සහ එකතු කළයුතු තොරතුරු පිළිබඳ අමතර උපදෙස් සිවුනට ලබා දෙන ලදී.

සම්මුඛ පරීක්ෂණයට යොමු කළ ගොවීන් සමීක්ෂණ සම්බන්ධයෙන් දැක්වූ ආකල්පය සියළුම දිස්ත්‍රික්කවල ඉතාමත් යහපත් විය.

5. විග්‍රහය

ලබා ගත් තොරතුරු විශ්ලේෂණයේදී නියැදි රටාවට අනුකූල විශ්ලේෂණ මාර්ගයකින් යොදා ගැනීම උචිත වූ නමුදු නියැදි එකක තුළ වූ අධික විචල්‍යතාව නිසා මෙය අපහසු විය. එමනිසා ගොවිකාරකයන් 'විශ්වයකින්' ගත් සරල සසම්භාවී නියැදියක් ලෙස දත්තයන් විග්‍රහ කෙරුණි. නමුත් මේ කරනකොටගෙන භූමි ප්‍රමාණයට සම්බන්ධ වූ අංශ ලක්ෂණයන්ගේ ඇස්තමේන්තුවල නිරවද්‍යතාව අඩු වීමට තුඩු දුණි. එසේ වුවද ශාසන තෙලිම සඳහා 'බිම් කට්ටි' නියැදිය තෝරා ගත්තේ පසුගිය මාසී කන්නයේ වගා කළ භූමි ප්‍රමාණයට සමානුපාතික සසම්භාවිතාවකින් හෙයිනි.

1.2 අන්තර්-දිස්ත්‍රික්ක තුලනාත්මක අධ්‍යයනය

I. පරමාර්ථ

විවිධ වූ ගොවිකටයුතු තත්වයන් අවබෝධ කර ගැනීම අරභයා ඒ ඒ දිස්ත්‍රික්ක අධ්‍යයනයන්හි දක්නට ලැබෙන නිගමන ඒකාබද්ධ කිරීම සහ ප්‍රතිපත්ති සැකසීම^{1/} උදෙසා මාර්ගෝපදේශකත්වය සැපයීම මෙම අධ්‍යයනයේ පරමාර්ථ වෙයි.

II. විග්‍රහ කළ ක්‍රමය

1. දිස්ත්‍රික්ක අතර දක්නට ලැබෙන ගුණෝලිය සහ සමාජ-ආර්ථික සමානතා වයන් හා අසමානතාවයන් හුවා දක්වමින් දිස්ත්‍රික්ක පහේ ගොවිකටයුතු තත්වයන් එකිනෙකට ගලපා සැසඳීමක් මෙම අධ්‍යයනයෙන් සිදු කර ඇත. ඒ මගින් වී ගොවිතැන සඳහා ශ්‍රී ලංකාවෙහි දක්නට ලැබෙන නොයෙකුත් මාදිලියේ අවස්ථා හා තත්වයන් පිළිබඳ සවරූපයක් ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ.

2. මෙහිදී දිස්ත්‍රික්ක අධ්‍යයනයන්හි හෙළි වූ තොරතුරු තුලනාත්මක විග්‍රහයකට යොමු කර ඇත. එක් එක් දිස්ත්‍රික්කයක් ඇතුළත පවතින විශේෂ ලක්ෂණ අතර හෝ දිස්ත්‍රික්කයක් ඇතුළත කුඩා පෙදෙස් අතර ඇති අර්ථාන්විත සම්බන්ධතාවයන් මෙහිදී පරීක්ෂා කෙරේ. පෙදෙස් අතර නිරතුරුව දක්නට ලැබෙන සමානතාවයන් හෝ අසමානතා වයන් අතර පවතින වෙනස්කම් හඳුනාගනු ලැබ ඇත. විචල්‍යයන් අතර මෙම සම්බන්ධතා වයන් කිසියම් තත්වයකට පොදුවේ අදාළ වීම හෝ විශේෂවීම පිළිබඳවද විග්‍රහ කෙරී ඇත.

III. අධ්‍යයනයේ සීමා

1. ඉඩම් නැති කෘෂිකාර්මික කම්කරුවන්ගේ ගැටළු දිස්ත්‍රික්ක අධ්‍යයනවලදී හදාරා නොමැත. සමස්තයක් ලෙස ගොවිකටයුතු තත්වය පිළිබඳව පරීක්ෂා කිරීමේදී මෙය සීමා කරවන සාධකයකි.

2. 1971/72 මහ සහ 1972 යල කන්න දෙක තුළ පලදායීතාවය සහ වෙනත් විචල්‍යයන් සම්බන්ධයෙන් වූ තොරතුරු මත මෙම විග්‍රහය පදනම් විය. මෙකී කන්න තුළ ගොවීන් වාර්තා කළ අස්වනු (පලදායීතාවය), දිස්ත්‍රික්ක පිළිබඳව වූ ශාසන තෙලිවේ සමීක්ෂණවල ඇස්තමේන්තුවලට වඩා වෙනස් වේ.

^{1/} ප්‍රතිපත්තිමය ගැටළු, ළඟදීම නිකුත් කරනු ලැබෙන වෙනම ලියවිලික ඇතුළත් වේ.

3. එක් එක් දිස්ත්‍රික්කයක් සඳහා වූ නියැදියෙහි ප්‍රමාණයේ තුඩා බව නිසා ප්‍රධාන ලක්ෂණ, භූමි හිමි තත්වය සහ ඉඩම් කට්ටිවල ප්‍රමාණය සලකා තෝරා ගත් නියැදිය ස්වරූපය කිරීමෙන්, මෙම සාධක පිළිබඳ ඇතැම් කණ්ඩායම් සම්බන්ධයෙන් හෝ සංයෝගී කණ්ඩායම් සම්බන්ධයෙන් ඉතාමත් සුළු සංඛ්‍යාවක නිරීක්ෂණ වලට තුඩු දුන්නේය. මෙම සීමාව නිසා කළමනාකරන පිළිවෙත්, පලදායී තාවය හා ආදායම් කෙරෙහි නොයෙකුත් සාධක කෙළින්ම හෝ අන්තර් මුදාහැරීමේදී මගින් බලපවත්වන අන්දම විස්තර සහිතව අධ්‍යයනය කිරීම අසීරු වූවේය.

2 වෙනි පරිච්ඡේදය

පසුකලය

2.1 හැඳින්වීම

විශේෂිත වූ පරිසරික හා සමාජ-ආර්ථික ව්‍යාපාරණයක වී ගොවිතැන සිදු කෙරේ. ගොවීන්ගේ ගැටළු අවබෝධ කරගෙන ඒවාට පිළියම් සෙවීමේදී, ඔවුන් සිය ගොවිකටයුතු කරගෙන යමින් නොයෙකුත් තීරණවලට එළඹෙන ව්‍යාපාරණය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගත යුතු වන්නේය. මෙම ව්‍යාපාරණය ඒකාකාරී සමභාවයක පවතින්නේ යැයි බොහෝවිට අදහස් කරනු ලැබේ. අධ්‍යයනය සඳහා තෝරා ගත් දිස්ත්‍රික්ක පහ ගැන විමසුම් සහිතව පර්යේෂණ කිරීමේදී මෙම අදහස සාධාරණ නොවන බව හෙළි වේ. වී ගොවිතැන කෙරෙහි බලපාන සාධක දිස්ත්‍රික්ක ඇතුළත පවා එකිනෙකට වෙනස් වන්නේය. එක් එක් දිස්ත්‍රික්කයක් පිළිබඳව වූ අධ්‍යයනයන්හි මෙම තත්වයන් විශ්තර කරනු ලැබ ඇත.

වියලි කලාපීය දිස්ත්‍රික්ක තුන දිවයිනෙහි වී ගොවිතැන අතින් වැදගත්තැනක් ගනී. අනුරාධපුර සහ පොළොන්නරුවේ වගා කර ඇති බීලි පෙදෙසින් 54% ක සහ 64% ක වී වගා කර ඇති අතර හම්බන්තොට මෙම ප්‍රමාණය 28% ක් වන්නේය. තෙත් කලාපීය දිස්ත්‍රික්ක දෙකෙහි වී වගා කර ඇති බීලි ප්‍රමාණය මීට අඩුය. තෙත් කලාපීය පෙදෙස්වල සහ හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ ඇතැම් පෙදෙස්වල ඉඩම් වලින් වැඩි හරියක් යොදවාගෙන ඇත්තේ බොහෝවිට විශාල වැවිලි කම්පාණය යටතේ ගොඩ බෝග වගාව සඳහාය. 2-1 සටහනෙන් පෙන්වා දී ඇති පරිදි සම්පූර්ණ වී නිෂ්පාදන ප්‍රමාණය සහ වී නිෂ්පාදන කාර්යයෙහි තීරණ ප්‍රදේශයන් සංඛ්‍යාව අනුව මෙම දිස්ත්‍රික්කවල තුලනාත්මක තත්වය සලකන කල, දේශීය වී නිෂ්පාදනයෙහිදී වියලි කලාපීය දිස්ත්‍රික්කවල ඇති වැදගත්කමත් අධ්‍යයනයට පාත්‍ර වූ දිස්ත්‍රික්ක තුළ ආර්ථිකයේ වී ගොවිතැනෙහි වැදගත්කමත් පැහැදිලි වේ.

සටහන 2-1 තෝරා ගත් දිස්ත්‍රික්කවල වී වගා අංශයෙහි භූමිය, ශ්‍රමය සහ නිෂ්පාදනය

	හම්බන්තොට	පොළොන්නරුව	අනුරාධපුර	මහනුවර	කොළඹ
(1) 1971/72 ^{෦෦} මහ කන්නයේදී සම්පූර්ණයෙන් අස්වැද්දෙන ලද අක්කර ප්‍රමාණය	49,397	62,368	1,81,975	48,425	67,945
(2) අස්වැද්දෙන ලද තුඩුරු ප්‍රමාණය සම්පූර්ණ කෘෂිකාර්මික බීලි ප්‍රමාණයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස ^{෦෦}	28	54	64	12	15

(3) වී නිෂ්පාදනයෙහි නිරත සේවා නියුක්ති පුද්ගලයෝ, සම්පූර්ණ සේවා නියුක්තියේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස ^෪	28.3	67.5	70.5	14.3	4.5
(4) සම්පූර්ණ වී නිෂ්පාදන ප්‍රමාණය බ්‍රසල් 000 ^෪	3,917	6,641	6,729	4,806	3,585

- මූලාශ්‍ර අ - ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව
- ඇ - කෘෂිකර්මය පිළිබඳ සංගණනය, 1962
- ඈ - අවුරුදු 10 ට හා ඊට වැඩි ජනගහණයට අදාළ වේ - 1971 ජනලේඛනය

2.2 ගොවිතමය පසුතලය

හම්බන්තොට, පොළොන්නරුව සහ අනුරාධපුරය වියලි කලාපීය පහත් බිම් තැනිතලා පෙදෙසෙහි පිහිටා ඇත. මෙම දිස්ත්‍රික්කවල භූමිය සාමාන්‍යයෙන් බැවුම් සහිත වන අතර තැනිතලා පෙදෙසෙහි වී ගොවිතැන වැඩි වශයෙන් සිදු කෙරේ. සාමාන්‍ය වර්ෂාපතනය අඟල් 31 සිට 76 දක්වා විචලනය වන අතර දිස්ත්‍රික්ක අතර වර්ෂාපතනයෙහි දක්ෂ්‍යම ඇත්තේ මඳ වෙනසකි. ඊශානදිග මෝසම් කාලයෙහිදී වැස්සෙන් වැඩි හරියක් ලැබෙන්නේ එම වැස්ස කෙරෙහි නිරතුරුවම විශ්වාසය තැබිය නොහැක. මෝසම් වැස්ස ලැබීමෙහි ලා ඇති වන පමාවන් සහ එම වැනි ලැබීම අවිනිශ්චිත වීම, අප්‍රමාණවත් වර්ෂාපතනයක් නිසා ඇති කරවන ගැටළු තවත් උග්‍ර බවට පත් කරයි. අන්තර් මෝසම් කාල සීමාවන් තුළදී සිදු වන සංවහන ක්‍රියාකාරිත්වය මගින් මෙකී පෙදෙස්වලට කිසියම් වැස්ස ප්‍රමාණයක් ලැබුනත් එයද ස්ථිර නොවේ. ඇතැම් අවුරුදුවලදී නියං කාලය පෙබරවාරි සිට ඔක්තෝබර් තෙක් දික් වේ. සුළුතර කාලවලදී සුළු සුළං ආදිය හේතුකොටගෙන ඔක්තෝබර්-නොවැම්බර්වලත් ඉන් අනතුරුව එළඹෙන ඊශාන මෝසම් කාලයෙහිත් අධික වර්ෂාපතනයක් ලැබේ. 1972 දී මෙම දිස්ත්‍රික්කවල ඇතැම් ස්ථානවලට ලැබුණේ සාමාන්‍ය වර්ෂාපතනයෙන් අඩක් තරම් සුළු ප්‍රමාණයකි.

අවිනිශ්චිත හා අප්‍රමාණවත් වර්ෂාපතනය නිසා මෙම දිස්ත්‍රික්කවල වී වගාව සාර්ථක කර ගැනීම සඳහා වාරිමාර්ග අත්‍යවශ්‍ය වන්නේය. මුළුමනින්ම වැසි දියෙන් වගා කරන අප්‍රවේදී තුසිරු ඉඩම් ඇත්තේ ඉතාමත් සුළු ප්‍රමාණයකි.

✓ හේන්වල සහ අනවසරයෙන් ලබා ගත් බිම් කට්ටිවල වී ගොවිතැන් කෙරෙනුයේ සම්පූර්ණයෙන්ම වැසි දියෙනි.

සටහන 2-11 ජලය ලබා ගන්නා මාර්ගය අනුව, අස්වැද්දූ කුඹුරු
ඉඩම්වල ව්‍යාප්තියේ ප්‍රතිශතය

වියළි කලාපීය දිස්ත්‍රික්කය	වැසි දියෙන් පෝෂිත	වාරිමාර්ග		එකතුව
		ප්‍රධාන	සුළු	
හම්බන්තොට	11	68	21	100
පොළොන්නරුව	08	80	12	100
අනුරාධපුර	06	35	59	100

පොළොන්නරුවෙහි ප්‍රධාන යෝජනා ක්‍රමවලට ජලය ලැබීම අනෙක් දිස්ත්‍රික්කවලදී මෙන් නොව වඩාත් සරලව සහතිකයක් පවතී. හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයෙහි පහල වලවේ ගඟෙන් ජලය ලබා ගන්නා අම්බලන්තොට අවට වාරි ජලයෙන් පෝෂිත පෙදෙස්වලට සරිලා ජලය සැපයෙන අතර කිරිඳියෙන් ජලය ලබා ගන්නා තිස්සමහාරාමය අවට වාරි ජලයෙන් පෝෂිත පෙදෙස්වලට ජලය එතරම්ම සරිලා නොලැබේ. සුළු වාරිමාර්ග යටතේ කුඹුරු වැඩි හරියක් වශයෙන් අනුරාධපුරයෙහි මෙම තත්වය අතිශයින් අයහපත්ය. කුඩා ප්‍රමාණයේ සහ මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ වැව් විශාල සංඛ්‍යාවක් යටතේ, කුඹුරු සියලුම දිස්ත්‍රික්කයෙහි බොහෝ පෙදෙස්වල පැතිර පවතී. මෙහි වර්ෂාපතනයක් ඇති අවුරුදුවලදී මෙම වැව්වල ඉතා සුළු ප්‍රමාණයක් ජලය රැඳෙන හෙයින් ගොවිතැන් කටයුතු කරගෙන යනු නොලැබේ. එසේ නොහොත් ජලය ප්‍රමාණවත් පරිදි නොලැබීම නිසා බෝග පාළු වෙයි. මෙවැනි විටකදී නොයෙකුත් අවදානම්වලට මුහුණ දීමට ගොවීන්ට සිදු වන අතර ගොවිතැන් කටයුතු කෙරෙහි වැඩි සැලකිල්ලක් නොදැක්වීමට සිටිනු පෙළඹෙති. දිස්ත්‍රික්කයෙහි කුඹුරු වලින් 1/3 ක් පමණ ප්‍රධාන වාරිමාර්ග ක්‍රම යටතේ පැවතුනත් මෙම යෝජනා ක්‍රම වලින් බොහෝමයකට සරිලා ජලය නොසැපයේ. අතිකුත් දිස්ත්‍රික්ක දෙකෙහි මෙන් නොව (පොළොන්නරුව විශේෂයෙන්) අනුරාධපුරයෙහි ගොවීන් හට ප්‍රධාන යෝජනා ක්‍රම යටතේ වුවද සරිලා වශයෙන් ජලය නොලැබෙන්නේය. අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කයෙහි දක්නට ලැබෙන තත්වය වියළි කලාපයෙහි පවතින සාමාන්‍ය තත්වයන් නියෝජනය කෙරේ. අම්පාරෙහිත්, හම්බන්තොට සහ පොළොන්නරුවෙහි වැඩි කොටසකත් තත්වය මීට වෙනස්ය.

මහනුවර සහ කොළඹ ප්‍රධාන වශයෙන් තෙත් කලාපයට අයත් වේ. මහනුවර දිස්ත්‍රික්කයෙහි රඳාගැනීම පෙදෙසේ ඇතැම් කොටස් වියළි කලාපයට අයත් වන්නේය. පුළුල් වශයෙන් සලකන කල මෙම දිස්ත්‍රික්ක දෙක දිවයිනෙහි වඩාත් තෙත් ප්‍රදේශයට අයත් වුවත් නොයෙකුත් අතින් එකිනෙකට වෙනස්ව පවතී. මහනුවර කඳු රට මැද පළාතේ කොටසක් වන අතර දිස්ත්‍රික්කය හරහා මහවැලි ගඟ ගලා යන හෙයින් හු-විෂලතා ලක්ෂණ සහ උන්නතාංශය අතින් පුළුල් වෙනසක් දක්නට ලැබේ. මෙම දිස්ත්‍රික්කයෙහි ප්‍රධාන වශයෙන් දකුණු ප්‍රදේශයේ තුනෙන් එකක්ම පාහේ මුහුදු මට්ටමින් අඩි 3,000 කට ඉහළින් පිහිටා ඇත. දිස්ත්‍රික්කයේ ඉතිරි කොටසින් වැඩි හරියක් අඩි 1,000-3,000 ටත් අතර ප්‍රමාණයක් පවතින අතර රඳාගැනීම කුඩා පෙදෙසක් මුහුදු මට්ටමින් අඩි 1,000 කට අඩු වන්නේය. බොහෝමයක් පෙදෙස්වල බැවුම් ප්‍රපාතාකාර වන අතර

මිනිසේ අවට ප්‍රදේශයෙහි හැර අනිකුත් ප්‍රදේශවල පටු තැනිතලා බිම්වලත් සාමාන්‍යයෙන්
 බැවුම් සහිත පෙදෙස්වලත් වී ගොවිතැන සිදු කරනු ලැබේ. මිනිසේ අවට පෙදෙසෙහි
 විශාල කුඹුරු යායවල් දක්නට ලැබේ. දේශගුණික වශයෙන්ද මහනුවර එකිනෙකට
 නොගැලපෙන තත්වයන් දක්නට ඇත. නිරිතදිග වෝසම් සුළඟින් හා අන්තර් වෝසම්
 කාලයන්හිදී සිදු වන සවහන ක්‍රියාකාරිත්වය අනුව මහනුවර දිස්ත්‍රික්කයේ ඇතැම් පෙදෙස්වලට
 වර්ෂාපතනය ලැබේ. මෙම ප්‍රදේශ බෙහෙවින් තෙත් සහිත සවහාවයක පවතින අතර
 අවුරුද්දේ වැඩි කාලයක් තුළ 80" ඉක්මවා යන වාර්ෂික වර්ෂාපතනයක් ලබයි. මේ
 අතර තවත් ඇතැම් පෙදෙස්වලට වෝසම් සුළං දෙකෙන්ම මනාව පැතිරී යන වර්ෂාපතනයක්
 ලැබෙන අතර පෙදෙස් බොහෝමයකට ප්‍රධාන වශයෙන් නිරිතදිග වෝසම් කාලයෙහිදී
 60" - 80" දක්වා වූ වාර්ෂික වර්ෂාපතනයක් ලැබේ. වඩාත් වියලි මෙම ප්‍රදේශ
 යන්හි වී ගොවිතැන සාර්ථක ලෙස කිරීම සඳහා වාරිමාර්ග අවශ්‍ය වන්නේය. ප්‍රදේශයෙහි
 කුඹුරු වලින් 17% ක පමණ ප්‍රමාණයක් ප්‍රධාන වාරිමාර්ග ක්‍රම යටතේ පවතින අතර මෙම
 ප්‍රදේශ පුළුල්වීමට හැරේ මිනිසේ යෝජනා ක්‍රමයට අයත් වන්නේය. දිස්ත්‍රික්කයෙහි සුළු
 වාරිමාර්ග යෝජනා ක්‍රම, වියලි කලාපයේ පහත් බිම් පෙදෙස්හි කුඩා වැව් ඇසුරින් සකස්
 කර ඇති යෝජනා ක්‍රමවලට වඩා වෙනස් වේ. මෙහි එවැනි යෝජනා ක්‍රම ප්‍රධාන වශයෙන්
 සාදා ඇත්තේ කුඩා දිය පාරවල් හැරවීමෙනි. භූ-විෂමතා ලක්ෂණ අනුවත් සවහාවික
 ජලාපවහනය නිසාත් එවැනි වාරිමාර්ග කාර්යයන් දිස්ත්‍රික්කය තුළ පහසු වන්නේය. මෙම
 යෝජනා ක්‍රම ප්‍රධාන වශයෙන් අර්ධ වියලි පෙදෙස්වල දක්නට ලැබෙන අතර එම
 පෙදෙස්වල අවුරුද්දේ ඇතැම් කාලසීමාවලදී ජලය ඇත්තේ දිය පාරවල්වල පමණකි.
 මෙම ප්‍රදේශවල ගොවීන් හට මතක හැටියට අතිතයේදී මෙම දිය පාරවල් නිරන්තරවම
 ගලා ගියත්, ජලාධාර ප්‍රදේශයන්හි ඉහළ බැවුම්වල කැලෑ හෙළි කිරීම හේතුකොටගෙන
 ඒවායින් වැඩි හරියක් දැන් සිදු ගොස් ඇතැයි පැවසේ. මේ අනුව සුළු වාරිමාර්ග තිබුනත්
 වියලි කාලසීමාවන්හිදී ප්‍රයෝජනයට ගැනීම සඳහා ජලය රැස් කර තබා ගැනීමේ පහසුකම්
 නොමැත. දිස්ත්‍රික්කයෙහි වඩාත් තෙත් සහිත පෙදෙස්වල තැනිතලා පත්ලේ පිහිටා ඇති
 කුඹුරුවලට, හරවා ඇති කුඩා දිය පාරවල් වලින් කාන්දු වන ජලය නිසාත් වඩාත්
 හොඳින් ජලය සැපයේ.

මීට පටහැනිව, කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයට අවුරුද්දකට 80"-120" දක්වා වූ
 වර්ෂාපතනයක් ලැබේ. මෙයින් වැඩි හරියක් ලැබෙනුයේ නිරිතදිග වෝසම් කාලයෙහිදීය.
 ජනවාරි සහ පෙබරවාරියෙහිදී පමණක් කෙටි වියලි කාලයක් දක්නට ලැබේ. භූමියෙහි
 උන්නතාංශය, මධ්‍යම කඳුකරයේ කඳුපාදක දෙසට දිවෙන අභ්‍යන්තර පෙදෙසෙහි
 වර්ෂාපතනය වඩා වැඩිය. දිස්ත්‍රික්කයෙහි කුඹුරු වලින් 83% ක් වැඩි ජලයෙන් පෝෂිතය.
 කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ වාරිමාර්ග වැඩවලදී බොහෝමයෙහි අදාළ වනුයේ ජලය රැස් කර
 තබා ගැනීම නොව ජලය මනාව පාලනය කිරීම හා ජලාපවහනය ආදියයි. මෙම
 දිස්ත්‍රික්කයෙහි වී වගාවට වැඩියෙන් හානි සිදු වනුයේ ජලය නොමැතිකම නිසා නොව
 ගොවුරු සහ ජලය රැඳී පැවතිම නිසාය. මෙය සිදු වනුයේ අධික වර්ෂාපතනය නිසාත්
 දිස්ත්‍රික්කය හරහා ගලා යන නොයෙකුත් ගඟාවන් මගින් කඳු රට වැද පෙදෙස්හි ගලා
 වන ජලය ප්‍රමාණය නිසාත්ය. මුහුදුබඩ ප්‍රදේශයෙහි වැඩි හරියක් මුහුදු මට්ටමින් අඩි

50 - 100 තරම් පහත් බිම් පෙදෙස් වේ. ගංවතුරට හසු වන විශාල ප්‍රදේශයක් සෑදූ පාච වීම හේතුකොටගෙන ජලය බැස යාමට බාධා පැවිණ ඇති හෙයින් පහත් බිම් පෙදෙස් කිහිපයක් වගුරු බිම් බවට පත්ව ඇත. ඉහළ උන්නතාංශයක් ඇති අතිකුත් පහත් බිම් පෙදෙස් වලින් වතුර වඩා හොඳින් බැසගෙන යන හෙයින් ඒවායේ පුළුල් වශයෙන් වී ගොවිතැන සිදු කෙරේ. වඩාත් අභ්‍යන්තරයට යන්නට මධ්‍යම කඳුකරයේ පාදක කඳු මුහුදුබඩ පහත් තැනිතලා බිම් දෙසට ක්‍රමයෙන් විහිදෙන අතර ඒ අනුව සාමාන්‍ය බැවුම් ඇති පහත් කඳු හා වැටි සෑදී තිබේ. බිම් පෙදෙස් ජලයෙන් යට වීම සහ අයහපත් ජලාපවහන තත්වයන්ට අමතරව මෝසම් වැසි ප්‍රමාද වී ලැබීම හෝ කලින් ලැබීම හේතුකොටගෙන බෝග අස්වැන්න පෘථිවිවේ අවදානම වැඩි කරයි.

2.3 සමාජ-ආර්ථික පසුතලය

හම්බන්තොට, පොළොන්නරුව සහ අනුරාධපුර යන දිස්ත්‍රික්ක තුන තුලනාත්මකව සළකන කල මෑතදී ජන වාස වූ පෙදෙස් වන අතර ඒවායේ පදිංචි කරුවෝ පසුගිය දශක හතර හෝ පහ කාලය තුළ වඩාත් ජනගහණ පීඩනයක් පැවති තෙත් කලාපීය දිස්ත්‍රික්ක වලින් තෝරා ගත්තුවත් වූහ. එක් යුගයක සරුසාරව තිබී වියලි කලාපීය ශිෂ්ටාචාරයේ අභාවයට මුහුණ දෙමින් ඉදිරියටත් පැවත ආ පුරාණ ගම් පමණක් හැරෙන්නට, 19 වන සියවස අවසානය තෙක් මෙම දිස්ත්‍රික්ක ජනාකීර්ණව නොපැවතුණි. දැනට වඩාත් අධික ජන සංඛ්‍යාවක් පදිංචි කරවා ඇති නුවරකලාපීය පෙදෙසේ ජනගහණය සියවසේ ආරම්භයේදී පවා හතරැස් සැතපුම්කට 30 කටත් අඩු වීණි. සංවිධිතය හා ජනාවාස කරණය නිසා මෙම පහත් ජනගහණ සංඛ්‍යාව 1971 වනවිට පොළොන්නරුවෙහි 124, අනුරාධපුර 141 සහ හම්බන්තොට 337 තෙක් වැඩි විය. මෙම දිස්ත්‍රික්කවල විශාල පෙදෙස් තවමත් අඩු ජනගහනයකින් යුක්ත වන හෙයින් සංවිධිතය කර ඇති කුඩා පෙදෙස්වල නියම ජනගහණ ප්‍රමාණය අධික වන්නේය. කුඹුරු කට්ටි මෙම පෙදෙස්වල සාපේක්ෂ වශයෙන් විශාල වන අතර හවුල් අයිතිය, අඳ ගොවි ක්‍රමය ආදී ප්‍රශ්න හම්බන්තොට හැරෙන්නට අතිකුත් දිස්ත්‍රික්කවල වතරම් වැදගත් නොවේ. හම්බන්තොට කුඹුරු ඉඩම් ලබාගොමයක් ප්‍රමාණ ඉඩම් හිමියන් සතු වීම නිසා අඳ ගොවි ක්‍රමය විශාල වශයෙන් එහි දක්නට ලැබේ.

අතිකුත් දිස්ත්‍රික්ක හා සසඳන කල තෙත් කලාපීය දිස්ත්‍රික්ක දෙක (කොළඹ සහ මහනුවර) අධික ජනගහණයකින් යුක්ත වන්නේය; මහනුවර ජනගහණ තත්වය හතරැස් සැතපුම්කට 1,299 ක් වන අතර කොළඹ එය 3,374 ක් වේ. මෙම දිස්ත්‍රික්කවල ජනගහණය පුළුල් ලෙස පැතිරී තිබුණද තේ, රබර් හා පොල් වගාවන්ගෙන් යට වී ඇති විශාල බිම් පෙදෙස් හේතුකොටගෙන ගෘහස්ථ කෘෂිකාර්මික කටයුතු සඳහා (වී හා ගෙවතු වගාව) උපයෝගී කර ගනු ලැබෙන ඉඩම්වල ජනගහණ පීඩනය බෙහෙවින් අධික වන්නේය. එහෙයින් ඉඩම් අධික ලෙස කැබලිවලට කැඩී ගොස් ඇති අතර එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ඉඩම් තැනිතලා, ඉතාමත් කුඩා බිම් කට්ටි, හවුල් අයිතිය, අඳ ක්‍රම ආදිය උද්ගතව තිබේ. මේවා සියල්ල තෙත් කලාපීය දිස්ත්‍රික්කවල වී ගොවිතැන හා අදාළ වැදගත් ගැටළු වන්නේය.

මෙම දිස්ත්‍රික්කවල ආර්ථිකයෙහි වෙනස්කම් දක්නට ලැබේ. පොළොන්නරුව හා හම්බන්තොට ගොවිභූ පුලික වශයෙන් වී ගොවිතැනෙන් යැපෙන්නාහු වෙත්. මෙම දිස්ත්‍රික්ක දෙකෙහිම හේන් ගොවිතැන පැවතුනත් පොදුවේ සලකන කල ගොවිභූ පූර්ණ කාලීනව වී ගොවිතැන් කරත්. අනෙක් අතට අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කයෙහි ප්‍රධාන වාරිමාර්ග යටතේ වී ගොවිතැන සම්බන්ධයෙන් දක්නට ලැබෙන අවිනිශ්චිත තත්වයන් නිසා හේන් ගොවිතැන එම දිස්ත්‍රික්කයෙහි ආර්ථිකය තුළ වැදගත්තැනක් ගනී.

මිනිසේ වැනි ප්‍රදේශවල හැරෙන්නට මහනුවර දිස්ත්‍රික්කයේ ආර්ථිකයෙහි වී ගොවිතැනට හිමි වනුයේ සුළු කොටසකි. මෙම දිස්ත්‍රික්කයෙහි ගොඩ බඩම් කට්ටිවලට වැදගත් හැකක් හිමි වන අතර ගොවිභූ සිය ආදායමින් සැඟන කොටසක් ලබා ගන්නේ ගෙවතු වගාවෙනි. කුඩු බඩු හා තේ වැනි වාණිජමය බෝගද වගා කෙරෙනුයේ මෙම තත්වයෙනි. දිස්ත්‍රික්කයෙහි ඇතැම් කොටස්වල තේ, රබර් හා කොතෝවා වතු යායවලට වැඩ කිරීමෙන් ගොවීන් හට ඇතැම්විට අමතර සේවා අවස්ථාවන් සැලසෙන්නේය. මෙම තත්වය කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ තත්වයට සමානය. කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේද ගොඩ ගොවිතැන සහ විකල්ප සේවා ක්‍රියාත්මක වැදගත් ආදායම් මාර්ගයන් වේ. අනිකුත් දිස්ත්‍රික්කවලට වඩා මහනුවර සහ කොළඹ දිස්ත්‍රික්කවල ගොවීන්ගේ තත්වය පිළිබඳව සලකන කල ඔවුන්ගේ බිම් කට්ටි වලින් වැදගත් කොටසක් ගොඩ ඉඩම් වේ.

සටහන 2-III ඉඩම් වර්ගය අනුව වී ගොවිතැන් කරන්නන් වැඩ කරන බිම් කට්ටිවල ව්‍යාප්තියේ ප්‍රතිශතය

දිස්ත්‍රික්කය	කුඹුරු ඉඩම්	ගොඩ ඉඩම්	එකතුව
හම්බන්තොට	65	35	100
පොළොන්නරුව	68	32	100
අනුරාධපුරය	66	34	100
මහනුවර	46	54	100
කොළඹ	36	64	100

දේශගුණික තත්වයන් නිසා, තෙත් කලාපයෙහි උස් බිම්වල නිෂ්පාදන හැකියාව වඩාත් වැදගත් වන්නේය. වියළි කලාපයෙහිදී පරිසරික හා ශිල්පීය ගැටළු හේතුකොටගෙන නිතරම ගොවිතැන් කටයුතු සඳහා ගොඩ බිම් උපයෝගී කර ගනු නොලැබේ. එසේ නැතහොත් එය ප්‍රමාණවත් අයුරින් උපයෝගී කර ගනු නොලැබේ..

මෙම දිස්ත්‍රික්කවල ප්‍රවාහන හා අනිකුත් සේවා පහසුකම් විවිධ ප්‍රමාණවලට දියුණු වී ඇත. වැවිලි කළාපය හා ආනයන අපනයන ආර්ථිකය දියුණු කිරීම සඳහා යොමු කරන ලද අවධාරණයන් සමඟම ප්‍රධාන වශයෙන් තෙත් කලාපයෙහි ප්‍රවාහන රටාව මනාව දියුණු වී ඇත. කොළඹ සහ මහනුවර දිස්ත්‍රික්කවල අතිශයින් දියුණු මහා මාර්ග මුළුයක් හා සේවා පහසුකම් පවතී. කෙසේ වෙතත් වඩාත් වියළි හා කඳු සහිත ප්‍රදේශවල

ගම්වලට මෙම පහසුකම් එතරම්ව නොලැබේ. වියලි කලාපයෙහි අසලාභ අයුරින් පැතිරී ගොස් ඇති සංවේදීතාව හේතුකොටගෙන බොහෝ පෙදෙස්වලට මහා මාර්ග හා ප්‍රවාහන පහසුකම් ප්‍රමාණවත් අයුරින් නොසැලසේ. මෙම දිස්ත්‍රික්ක තුළ වාරිමාර්ග ක්‍රම හොඳින් සංවේදීතාව වී ඇති ඇතැම් පෙදෙස්වල නාගරික සේවා මධ්‍යස්ථාන බිහිව ඇත. පොළොන්නරුව, අනුරාධපුර, අම්බලන්තොට හා තිස්සමහාරාමය අවට නිදසුන්ය. මහා මාර්ග හා ප්‍රවාහන පහසුකම් ප්‍රමාණවත් නොවීම නිසා ව්‍යාප්ති කටයුතු, යෙදවුම් බෙදා හැරීම සහ යටිතල පහසුකම් පරිපාලනය කිරීම ආදී කටයුතු කෙරෙහි අහිතකර බලපෑමක් සිදුව ඇත.

අධ්‍යයනයට යොමු වන මෙම දිස්ත්‍රික්ක අතර වැදගත් සමාජ විද්‍යාත්මක විෂමතාවයන්ද දක්නට ලැබේ. මෙම විෂමතාවයන් වී ගොවිතැන් කෙරෙන සමාජ මාර්ග වර්ණ කෙරෙහි බලපෑමක් ඇති කරයි. අධ්‍යයනයෙන් ලබන සමාජ විද්‍යාත්මක කරුණු හදාරනු නොලැබූවද වී ගොවිතැන් කරන්නන් හා අදාළ වන ආයතනික රටාව කෙරෙහි ඒවා විශේෂයෙන් බලපවත්වන හෙයින් වී ගොවිතැන් හා අදාළ පසුකලය පිළිබඳව සැලකිලිදී මෙම සමාජ විද්‍යාත්මක කරුණු ඉවත ලිය නොහේ. ජනාවාසය පිළිබඳ දිගු ඉතිහාසයක් ඇති මහනුවර සහ කොළඹ වැනි දිස්ත්‍රික්කවලත් වියලි කලාපීය දිස්ත්‍රික්කවල පුරාණ ගම්වලත් ආධිපත්‍ය රටාවක් ඇති සමාජ ක්‍රමයක් දක්නට ලැබේ. මෙම පෙදෙස්වල පහි බිඳ හා කුල බිඳ පිළිබඳ සියළුම සංකීර්ණ ගැටළු පවතී. මේවා වඩාත් දියුණුව දක්නට ලැබෙන්නේ මහනුවර ගම්වල සහ පුරාණ ගම්වලය. කෙසේ වුවත් මෙම ගම්වල වඩාත් අධික සමාජ ඒකාබද්ධතාවයක් පවතින අතර 'අත්තන්' ක්‍රමය වැනි සමූහ ග්‍රම සංවිධාන ක්‍රම දැනුණු දක්නට ලැබේ. අධ්‍යාපනයේ දියුණුව, කම්පන හා වෙළඳාම ව්‍යාප්ත වීම සහ සමාජ සිය සංවර්ධනය වැඩි වීම ආදී කරුණු හේතු කොටගෙන උදා වෙමින් පවතින සමාජ සිය හා ආර්ථික විපර්යාසයේ බලපෑමක් ම යටතේ මෙම දිස්ත්‍රික්ක තුළ නාගරිකත්වයට පත් ප්‍රදේශවල ඉහත කී ලක්ෂණ දුබලව ඇත. එසේ නැතහොත් නව සම්බන්ධතාවයන් ඒ වෙනුවට ආදේශ වී ඇත. අනෙක් අතට දිවයිනෙහි නොයෙකුත් පෙදෙස් වලින් තේරා ගත් ජනපදයන් එකිනෙකට ඇති පිහිටි තිවෙස්වල පදිංචි කරවා ඇති වියලි කලාපයෙහි මෑතදී දියුණු කරන ලද පෙදෙස්වල සමාජ සිය ඒකාබද්ධතාවය දක්නට ලැබෙනුයේ මඳ වශයෙනි. සමස්ථයක් වශයෙන් පවුල ගත් කල මෙහි ලා දක්නට ලැබෙන ආකල්පය වඩාත් පොදුගලිතත්වයට නැඹුරු වේ. එහෙයින් සම්ප්‍රදායික සමුපකාර ක්‍රම දක්නට නැත. මෙම පෙදෙස්වල සමාජ සිය හා බලතල රටාව වෙළෙඳුන් හා මුදල් ණයට දෙන්නන් අතට පත්ව ඇත. ගොවීන්ට සේවය කිරීම සඳහා පිහිටුවන ලද ආයතනවල ඔවුන්ට මුල්තැනක් හිමි වේ. ගම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයෙහි 'ගම්හාරයෝ' මෙයට නිදසුනකි. මෙවැනි තත්වයන් යටතේ නොයෙකුත් ආයතන සාර්ථක ලෙස ක්‍රියා කාරීවීමට ඉඩ නැත. ජලය බෙදා හැරීම හා පාලනය පිළිබඳ ගැටළු මෙහි ලා දැක්විය හැකි වැදගත් සාධකයකි. මෙම ප්‍රදේශ වලින් බොහෝමයකට ජලාශ මගින් ප්‍රමාණවත් ජලයක් ලබා ගත හැකි වුවද ජලය බෙදා හරින ඇල වේලි හොඳින් නඩත්තු කරගෙන නොතිබීම, අවසරයක් නොමැතිව ජලය ලබා ගැනීම හා ජලය පිළිබඳ ප්‍රශ්න සාකච්ඡා කරන රැස්වීම්වලදී නොයෙකුත් මත හේද ඇති වීම

ආදි කරුණු හේතුකොටගෙන ජලය අපතේ යාමත් ප්‍රමාණවත් අයුරින් ජලය ගොවීන් හට නොලැබීමත් සිදු වන්නේය.

දියුණු කෘෂිකාර්මික පිළිවෙත් සාර්ථක ලෙස පැතිරවීමෙහි ලා ඇතැම් මිනිස් සාධකද බලපැවැත්වීම් සිදු කරයි. තම ගම් පෙදෙස්වල ශ්‍රම දැක්වීම වගා ක්‍රමවලට පුරුදුව සිටි මහනුවර සහ කැගලිල දිස්ත්‍රික්ක වලින් පැමිණි සංක්‍රමණිකයෝ ඔවුන් පදිංචි වූ පෙදෙස්වලට මෙම පිළිවෙත් හුරු පුරුදු කළාහුය. මෙකී ශිල්ප ක්‍රමය මෙසේ මාරු වීම නිසා පොළොන්නරුවෙහි වගා තත්වය දියුණු වීමට හේතු සැලසුණි.

කෙසේ වෙතත් මාරු වැනි පෙදෙස් වලින් හම්බන්තොටට සංක්‍රමණිකයින් පැමිණි අවස්ථාවල තත්වය මීට වඩා වෙනස්ය. කලින් කී දිස්ත්‍රික්කයෙහි වගා කළමනාකරණ ක්‍රමවල තත්වය පහත්ය. මේ නිසා දැනට වගා ක්‍රම අනුගමනය කිරීමට සිව්නු දක්වනුයේ අඩු නිසැරිතාවයකි. ඉඩම් කට්ටි විශාල වීම සහ ශ්‍රමය ලබා ගැනීම දුෂ්කර වීම යන කරුණුද ඇතැම්විට හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ පහත් වගා තත්වයට හේතු වන්නට ඇත. පරිසරය ආශ්‍රිත තත්වයෙහි පුළුල් විවිධත්වයක් ඇති, විශාල වශයෙන් එම ප්‍රදේශයේ පුද්ගලයින් මෙන්ම විශේෂයෙන් කුරුණෑගලින් පැමිණි පදිංචි කරුවන් සිටින අනුරාධපුරයෙහි දක්නට ලැබෙනුයේ වඩා සංකීර්ණ තත්වයකි.

2.4 නිගමනය

දිස්ත්‍රික්ක පහේම පරිසරික සමාජ-ආර්ථික තත්වයන් එකිනෙකට වෙනස් වේ. ගොවිකටයුතු තත්වය පිළිබඳ වෙනස්කම් දිස්ත්‍රික්කයක් ඇතුළත පවා පවතී. මෙම දිස්ත්‍රික්ක පහ දිවයිනෙහි සෑම කොටසක්ම නියෝජනය නොකලත්, නිරිතදිග පහත් බිම් පෙදෙස්වල, කඳුරට මැද පෙදෙසෙහි හා වියලි කලාපයේ බොහෝ පෙදෙස්වල පවතින තත්වයන් හුවා දැක්වේ.

එහෙයින් දීර්ඝකාලීන වශයෙන් සළකන කල කාර්යක්ෂම කෘෂිකාර්මික සැලැස්මක් සඳහා සහ ප්‍රතිපත්ති සැකසුම සඳහා දැනට පවතින පාලන දිස්ත්‍රික්ක ප්‍රමාණවත් වන්නේද යන්න සළකා බැලීම වැදගත් වනු ඇත. පරිසර විද්‍යා හා සමාජ-ආර්ථික නිශ්චය මිලිමෙන් විග්‍රහ කර ඇති 'කලාප' හෝ 'තත්වයන්' අතර පවතින වෙනස්කම් වී ගොවිතැන් අංශය දියුණු කිරීම සඳහා වන ප්‍රතිපත්තිවලදී සැලකිල්ලට ගත යුතු වන්නේය.

3 වෙනි පරිච්ඡේදය

ජලය, භූමිය සහ ශ්‍රමය

ජලය, භූමිය සහ ශ්‍රමය යන මූලික සම්පත් වී ගොවිතැනට ආදාය වන පරිදි ඒවා ලබා ගැනීමට ඇති හැකියාව හා උපයෝගී කර ගැනීම පිළිබඳ තත්වය සාකච්ඡා කිරීම මෙම පරිච්ඡේදයේ පරමාර්ථය වේ. පලදායීතාවය හා වගා පිළිවෙත් යනාදිය රජයේ පරිච්ඡේදයෙහි පරීක්ෂා කෙරෙනුයේ මෙම පසුබිමෙහි පිහිටිය යුතුය.

3.1 ජලය

ජලය ලබා ගැනීමේ වාර්ගය, (I) ප්‍රධාන වාරිමාර්ග (II) සුළු වාරිමාර්ග සහ (III) වැසි දියෙන් යනුවෙන් සාමාන්‍යයෙන් වර්ග කරනු ලැබේ. ලබා ගත හැකි ප්‍රමාණය, ක්‍රමානුකූලව ලබා ගත හැකි බව සහ සැපයුම් පාලනය කළහැකි බව ආදී කරුණු අනුව ජලය සපයා ගැනීමේ තත්වය මෙම වර්ගීකරණයෙන් ප්‍රමාණවත් අයුරින් හුවා දක්වනු නොලැබේ. නිදසුනක් වශයෙන්, මහනුවර වැසි දියෙන් ගොවිතැන් කෙරෙන පෙදෙස්වලට බොහෝ අවුරුදුවල අනුරාධපුරයෙහි ප්‍රධාන වාරිමාර්ග ක්‍රම යටතේ ගොවිතැන් කෙරෙන පෙදෙස්වලට වඩා සරි ජලය ප්‍රමාණයක් ලැබේ.

සරි ජල සැපයුමක් මගින් වැඩි ශාඛ්‍ය නිවුතාවයක් තහවුරු කෙරේ. පොළොන්නරුව සහ හම්බන්තොට ප්‍රධාන වාරිමාර්ග යෝජනා ක්‍රමයන්හි ශාඛ්‍ය නිවුතා දර්ශකය 150 ක් පමණ වන අතර මහනුවර සහ කොළඹ වැසි දියෙන් ගොවිතැන් කෙරෙන පෙදෙස්වල එය 170 ක් පමණ වන තෙක් ඉහළ වන්නේය. මීට පටහැනිව සුළු වාරිමාර්ග යෝජනා ක්‍රම වලින් හා වර්ෂාවෙන් ප්‍රධාන වශයෙන් ජලය ලබා ගන්නා අනුරාධපුරයෙහි මෙකී දර්ශකය 91% ක් පමණක් වී ඇත. වියළි කලාපයෙහි සුළු වාරිමාර්ග යෝජනා ක්‍රම වලින් ජලය ලබා ගන්නා විශාල පෙදෙස් පුරන්වීමට ඉඩ හැර ඇත. තෙත් කලාපයේ වැසි දියෙන් ගොවිතැන් කෙරෙන පෙදෙස්වල ජලය මනාව පාලනය නොකිරීම හේතුකොටගෙන භූමියෙන් උපරිම ප්‍රයෝජනයක් ලබා ගැනීමට බාධා ඇති වේ. සරි ජල සැපයීමේ නම් කලට මෙලාවට කන්න ගොවිතැන් කිරීම පහසු වන අතර වාහක බලය යනාදිය ප්‍රයෝජනවත් අයුරින් උපයෝගී කර ගැනීමට හැකි වන්නේය. එනමින් ගොවිතැන් කටයුතුවල ඇති අවදානමද අඩු වී ඒ පිළිබඳ උපස්ථම්භවයන් ලෙස කර ගැනීමට ගොවීන් හට හැකි වන්නේය.

3.2 භූමිය

කුඹුරුවල පලදායීතාවය හා ගොවීන්ගේ ආදායම සම්බන්ධ භූමියේ ක්‍රමය පිළිබඳව සැලකිය යුතු මූලික ශාඛ්‍ය දෙක වනුයේ ඉඩම් කට්ටිවල ප්‍රමාණය සහ එම ඉඩම් කට්ටි වගා කරනු ලැබෙනුයේ කවර භූමියේ ක්‍රමයක් යටතේද යන්නයි.

3.2.1 වගා කරන බිම් කට්ටිවල ප්‍රමාණය

ගොවිතැන් කටයුතු කරන බිම් කට්ටිවල ප්‍රමාණය වියළි කලාපයේ දිස්ත්‍රික්කවල සාමාන්‍යයෙන් විශාල බව 3-1 සටහනෙන් පෙනී යයි. ජනගහණ පිටතය අධික නොවීම හා ජනාවාස රටාවන්හි පවතින වෙනස්කම් නිසා මෙසේ සිදු වූවා විය හැකිය. බදු දීම, උගස් කිරීම, විකිණීම සහ කැබලිවලට කැඩීම යනාදිය සම්බන්ධයෙන් විශේෂ සීමාවන් ඇතිව අනුරාධපුර සහ පොළොන්නරුව ජනපද යෝජනා ක්‍රමයන්හි ජනපදිකයින් හට ඉඩම් සංවර්ධන අඥා පනත යටතේ බිම් කට්ටි ලබා දෙන ලදී. මෙම බිම් කට්ටිවල ප්‍රමාණය මුලින් කුඹුරු අක්කර 5.00 ක් සහ ගොඩ ඉඩම් අක්කර 3.00 ක ප්‍රමාණයක සිට පසුව කුඹුරු අක්කර 3.00 ක් සහ ගොඩ ඉඩම් අක්කර 2.00 ක් වශයෙන් වෙනස් විය. හම්බන්තොට ඉඩම් හිමියන් හට ඉඩම් දීමනා දෙන ලද අතර සිව්නූ ඒවා කැබලි වශයෙන් අද ගොවීන් හට කුලියට දුන්හ. මෙම දිස්ත්‍රික්කවල පවා දීර්ඝ කාලයක් තිස්සේ ජනාවාසව පැවති පෙදෙස්වල බිම් කට්ටි ප්‍රමාණය වඩාත් කුඩා වන්නේය. අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කයේ පුරාණ ගම් සහ හම්බන්තොට උතුරු හා දකුණු ගිරුවොපත්තුව නිදසුන් වේ. කෙසේ වෙතත් වියළි කලාපයේ පුරාණ ගම්වල අනවසරයෙන් ඉඩම් ලබා ගැනීමට ඇති හැකියාවන්, වැඩ කරන බිම් කට්ටි ප්‍රමාණය ඉතාමත් සුළු ඒකකවලට අඩු වීම නැති කරන ක්‍රියා මාර්ගයක් වී ඇත. සුළු මාර්ගාගී ක්‍රම යටතේ අවිනිශ්චිත ජල සැපයුමක් ඇති වියළි කලාපීය පෙදෙස්වල වගා කරන්නෙක් විසින් ඇතිව වශයෙන් වගා කරනු ලැබෙන බිම් ප්‍රමාණය සිහුට වගා කිරීමට ඇති බිම් කට්ටියට වඩා බෙහෙවින් කුඩාය.

මෙවැනි පෙදෙස්වල වී ගොවිතැන් කරන්නන්ගෙන් සෑහෙන සංඛ්‍යාවක් ඉතාමත් කුඩා බිම් කට්ටි වගා කරති. වියළි කලාපයෙහි ගොවීන් විශාල සංඛ්‍යාවක් හේත් ගොවිතැන කෙරෙහි විශ්වාසය තබන්නේ වී අස්වැන්නෙහි අස්ථිරතාවය නිසා ඇති වන තත්වයට ඊෂ්ඨයක් වශයෙනි. කෙසේ වෙතත් වියළි කලාපයේ දිස්ත්‍රික්කවල ගොවීන් ගෙන් වැඩි දෙනෙක්, ප්‍රමාණවත් යයි පිළිගත හැකි අවම ආදායම් මට්ටමක් ලබා ගැනීමට සෑහෙන බිම් කට්ටි ප්‍රමාණයක් වගා කරති.

තෙත් කලාපයේ දිස්ත්‍රික්කයන්හි වැඩි වශයෙන් දක්නට ලැබෙනුයේ කුඩා බිම් කට්ටි වගා කරන්නන්ය. නිදසුනක් වශයෙන් කොළඹ සහ මහනුවර ගොවීන්ගෙන් 70% ක් සිය වගා කටයුතු කරනුයේ ප්‍රමාණයෙන් අක්කර 2.00 ට අඩු බිම් කට්ටිවලය. මහනුවර සහ කොළඹ දිස්ත්‍රික්කවල පිළිවෙලින් 38% ක් සහ 48% ක් ගොවීන් අක්කරයකට අඩු බිම් කට්ටිවල වගා කටයුතු කර ඇති අතර අක්කර 4.00 කට වැඩි බිම් කට්ටි ප්‍රමාණයක් ගොවිතැන් කර ඇත්තේ 14% ක් සහ 7% ක් පමණකි.

ගොවිතැන් කර ඇති බිම් ප්‍රමාණය බෙදී යාමෙහිදී පවතින විෂමතාවයද වැඩි වශයෙන් දක්නට ලැබෙනුයේ තෙත් කලාපයේ පෙදෙස්වලය. මෙහි අක්කර 2.00 ට අඩු බිම් කට්ටි වගා කරන ගොවීන්ගෙන් 70% ක් විසින් වගා කටයුතු කර ඇත්තේ ගොවිතැන් කටයුතු කරන මුළු බිම් ප්‍රමාණයෙන් 35% ක් පමණකි. මේ අනුව ගොවිතැන් කරන්නන්ගෙන්

සටහන 3-1 තුඹුරු ප්‍රමාණය (අක්කර) අනුව වගා කරනු ලැබෙන බීචි ප්‍රමාණයෙහි සහ ගොවීන්ගේ ව්‍යාප්තියේ ප්‍රතිශතය

දිස්ත්‍රික්කය	ගොවීන්ගේ ව්‍යාප්තියේ ප්‍රතිශතය							වගා කරනු ලැබෙන බීචි ප්‍රමාණයේ ප්‍රතිශතය								
	0.5 අක්කර	0.5- 1.0	1.0- 2.0	අනු එකතුව 2.0 අක්කර	2.0- 4.0	4.0- 6.0	6.0 ට වැඩි එකතුව	0.5 අක්කර	0.5- 1.0	1.0- 2.0	අනු එකතුව 2.0 අක්කර	2.0- 4.0	4.0- 6.0	6.0 ට වැඩි එකතුව		
හම්බන්තොට				18	33	32	17	100				6	21	35	38	100
අනුරාධපුරය				8	33	27	30	100				2	16	22	59	100
පොළොන්නරුව				8	31	36	25	100				2	19	34	46	100
මහනුවර	15	23	32	70	16	8	6	100	3	9	24	36	22	18	24	100
කොළඹ	17	31	25	73	20	4	3	100	3	15	22	40	32	9	19	100

91

වැඩි දෙනෙක් ප්‍රමාණවත් බිම් කට්ටියක් නොමැතිකමින් ජීවිතයට පත් වූවාහු වෙත්. 1/

විශාල බිම් ප්‍රමාණයක් බදු හුව යටතේ පැවතීමට අවතරව තෙත් කලාපයෙහි වී ගොවිතැනෙහි දියුණුව හා අදාළ වැදගත් ගැටළුවක් වනුයේ ඉතාමත් කුඩා බිම් කට්ටි වගා කරන ගොවීන් විශාල සංඛ්‍යාවක් සිටීමයි.

3.2.2 භූමි හුව.

සමීකරණයට යොමු වූ දිස්ත්‍රික්ක තුළ සම්පූර්ණ අයිතියේ සිට පූර්ණ අඳ ගොවි ශ්‍රියාකාරීත්වය තෙක් වෙනස් වන නොයෙකුත් භූමි හුව යටතේ කුඹුරු වගා කරනු ලැබේ (සටහන 3-II).

'බදු මට්ටම' පිළිබඳ මෙම වර්ගීකරණය පදනම් කර ඇත්තේ සම්පූර්ණයෙන් වගා කරන බිම් කට්ටි ප්‍රමාණය සමඟ බදු ගෙත ඇති ප්‍රමාණය අනුසාරයෙනි. 2/ පොළොන්නරුවෙහි ඉඩම් හිමි ගොවීන් වැඩි දෙනෙක් ඉඩම් සංවර්ධන ආඥා පනත යටතේ ඉඩම් ලැබූ කට්ටි කරුවන් වෙත්. හවුලි අයිතිකරුවන් හා අනවසරයෙන් ඉඩම් ලබා ගත්තුවත් වැදගත් වනුයේ පිළිවෙලින් කොළඹ සහ අනුරාධපුර යන දිස්ත්‍රික්කවලදී පමණි. 'හුදෙක්ම බදු ගොවි හුවය' එනම් අර්ධ හුවය පිළිබඳ ඉහළ මට්ටමක් ඇති දිස්ත්‍රික්ක වනුයේ හම්බන්තොට, මහනුවර සහ කොළඹය. ඉඩම් වලින් කොටසක් බදු ගැනීම වැඩි හරියක් මෙම දිස්ත්‍රික්කවල දක්නට ලැබෙන හෙයින් එයින් පැහැදිලි වනුයේ තම ඉඩම් කට්ටි ආර්ථිකමය වශයෙන් ලාභදායක කර ගනු සඳහා ඇතැම් හිමි කරුවන් විසින් අන් අයගෙන් බදු ගැනීමට දක්වන නැඹුරුතාවයයි.

1/ ජී.එම්.කුප්පේගේ Economics of Land Reform and Farm Size in India, Macmillan, Bombay, 1973.

2/ මෙහි විග්‍රහ කර ඇති පරිදි ඉඩම් හිමි - අඳ ගොවීහු සවුන් වගා කරන බිම් ප්‍රමාණයෙන් 50% කට වැඩියෙන් අයිති කරගෙන සිටිති.

		අයිති කරුවෝ	බදු කරුවෝ	අයිති/බදු කරුවෝ	බදු/අයිති කරුවෝ	අනිකුත්	එකතුව
පොළොන්නරුව	ගණන	105	-	16	5	28	154
	%	68.2	-	10.4	3.2	18.2	100
හම්බන්තොට	ගණන	32	77	16	22	9	156
	%	20.5	49.4	10.3	14.1	5.8	100
අනුරාධපුර	ගණන	109	9	16	10	57	201
	%	54.2	4.5	8.0	5.0	28.4	100
එහනුවර	ගණන	60	48	15	35	-	153
	%	38.0	30.4	9.5	22.2	-	100
කොළඹ	ගණන	63	39	-	18	24	144
	%	43.7	27.1	-	12.5	16.7	100

/ ප්‍රධාන වශයෙන් අනවසරයෙන් ඉඩම් ලබා ගන්නාවුන්.

// හවුල් අයිතිකරුවෝ.

පොදුවේ දැක්මට ලැබෙන බදු ක්‍රමය වනුයේ අස්වැන්නෙන් කොටසක් ලබා ගැනීමේ ක්‍රමයයි. එනම්, අස් ක්‍රමයයි. මෙම ක්‍රමය ගැඹුරින් හැදෑරීම සඳහා, බදු ගොවි ක්‍රම පිළිබඳව ලබා ගත් තොරතුරු ප්‍රමාණවත් නැත. හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයෙහි ඉහළ බදු ක්‍රම පිළිබඳව දැක්මට ලැබෙන හේතූන් තෙත් කලාපීය දිස්ත්‍රික්ක දෙකෙහි මේ හා අදාළ හේතුවලට වඩා වෙනස්ය. හම්බන්තොට මෙම තත්වය උදා වී ඇත්තේ එම දිස්ත්‍රික්කයට ආවේණික ඉඩම් සංවර්ධන සමාජවාදී හා ජනාධිපති ක්‍රමය නිසාය. මෙහි විශාල කුඹුරු යායවල් පුද්ගලයින්ට අයිතිව තිබූ අතර ඇතැම්විට මෙම ප්‍රදේශය සංවර්ධනය නොවූ සමාජවාදී පවත්වනු ලැබූ 200 ක් පමණ හෝ ඊටත් වැඩි කුඹුරු යායවල් ප්‍රමාණ ඉඩම් හිමියන්^{1/} විසින් විලදී ගෙන තිබුණි. 1935 ඉඩම් සංවර්ධන ආඥා පනත අනුව භූමි රටාව නියම කර වියළි කලාපයේ ඉතිරි පෙදෙස්වල ප්‍රධාන සංවර්ධන ක්‍රම ආරම්භ කරන අවධිය වන විටත් මෙම දිස්ත්‍රික්කයෙහි නැවත ජනාධිපති ක්‍රමයට කාර්යය සම්පූර්ණ වෙමින් තිබුණේය. හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයෙහි විශාල කුඹුරු ඉඩම් හිමියන් බොහෝ දෙනෙක් නිරිතදිග වෙරළාසන්න කාගරික පෙදෙස්වල වාසය කරන ප්‍රමාණ ඉඩම් හිමියන් වෙති. එම ඉඩම් පිහිටා ඇති ස්ථානවල පදිංචි සිටින

1/ විශාලතම කුඹුරු යායවල් කට්ටි කැඩී යාම 1972 ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ පනතින් සිදු වනු ඇත.

ගම්භාරයා^{1/} යනුවෙන් හැඳින්වෙන අතරවැදියන් විසින් මෙම ඉඩම් පාලනය කරනු ලැබේ.

තෙත් කලාපීය දිස්ත්‍රික්කවල බෙහෙවින් දැක්නට ලැබෙන අඳ ගොවිතැන්, ඉඩම් සඳහා ඇති ජනගහණ පීඩනය හා ඒ හේතුකොටගෙන සිදු වන්නාවූ ඉඩම් කැබලිවලට කැඩී යාම, ඉඩම් රහිත වීම ආදී කරුණු හා අදාළ වන්නේය.^{2/}

වගා කටයුතුවලදී අඳ ගොවිතැන අනුබලයක් නොවිය හැකි ප්‍රමාණය ප්‍රධාන වශයෙන් රූපා පවතිනුයේ කවුරුන්ගෙන්, කවුරුන් විසින් අඳයට ගනු ලැබේද යන්න මතයි. බද්ද සමඟ කටුව යන කොන්දේසි හා නියමයන්ට මෙය බලපායි.^{3/} හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයෙහි ඉඩම් හිමියන් අතර ඉඩම් අයිතිව සිටින්නන්ගේ ප්‍රතිශතය සහ තෙත් කලාපීය දිස්ත්‍රික්ක දෙකෙහි මෙම ප්‍රමාණය අතර කැපී පෙනෙන වෙනසක් දැක්නට නොලැබේ.^{4/} ඉඩම් හිමියන්ගෙන් වැඩි දෙනෙක් ගොවිතැන් නොකරන අයිති කරුවෝ වෙත්.^{5/} මහනුවර දිස්ත්‍රික්කයෙහි ඉඩම් අයිතිව වගා කරන්නන්ගේ සංඛ්‍යාව වැටුප් ලබන්නන්ගේ සංඛ්‍යාවට වඩා වැඩි අතර (22%) අනිකුත් දිස්ත්‍රික්කයන්හි පවතින තත්වය මීට ප්‍රති විරුද්ධය.

1/ 'Agriculture in the Economic Development of Sri Lanka' Ceylon Studies Seminar, Peradeniya Campus, 1974 යන මැදයේ වූ සම්මන්ත්‍රණයකදී එච්.ඩයන් හා ඩී.ඩබ්ලිව්.ඊ.වික්‍රමනායක විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද පත්‍රිකාව බලන්න.

2/ එන්.ගේ.සර්කා හා එස්.ජේ.තම්බියාගේ - The Disintegrating Village, University of Ceylon Press, 1957.

3/ ඩී.එම්.රූවෝ - Village Lease Markets for Agricultural Land : Some Approaches for Analysis, Economic and Political Weekly, Vol. IX (26), June 29, 1974, A-55 to A-62.

4/ හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කය පිළිබඳව සලකන කල නියම හිමි කරුවන්ගේ නොව අතරවැදියන්ගේ රැකියා ඇතැම් අඳ ගොවීන් විසින් වාර්තා කළා වන්නට පිළිවන. ඉඩම් හිමියන්ගේ සංඛ්‍යාව තෙත් කලාපීය ප්‍රදේශවල එම ප්‍රමාණයට සමානවීම මෙයින් ඇතැම්විට පැහැදිලි කෙරෙනු ඇත.

5/ ඉඩම් හිමියන් ඔවුන්ගේ ප්‍රධාන රැකියා අනුව වර්ග කර ඇති හෙයින් මෙය සම්පූර්ණයෙන් නිරවද්‍ය නොවන්නට පිළිවන. මන්ද මෙම අය අතර අර්ධකාලීන ගොවීන්ද සිටින්නට ඉඩ ඇති නිසාය.

සටහන 3-III ඉඩම් හිමියන්ගේ රැකියාව - සම්පූර්ණ සංඛ්‍යාවෙන් ප්‍රතිශතය

	ලිපිකරු හෝ වෘත්තීය	වෙළෙඳුන්	ඉඩම් අයිතිකරුවෝ	පැවිද්දන්	ගොවීන්	වෙනත්	ඉඩම් හිමියන්ගේ සම්පූර්ණ සංඛ්‍යාව
හම්බන්තොට	26	11	22	13	13	15	127
මහනුවර	11	8	21	14	22	24	72
කොළඹ	26	11	19	4	12	28	84

තෙත් කලාපීය පෙදෙස්වල වැටුප් ලබන රැකියාවන්වල නිරත හෝ වෘත්තීය කටයුතු කරගෙන යන ඉඩම් හිමියෝ වැඩි වශයෙන් එම ප්‍රදේශයේ අය වන අතර සිව්දු ප්‍රවාසී ඉඩම් හිමියන් නොවන්නාහ. තම අදාල ගොවීන් පරිද්දෙන්ම එකම ගමෙහි වාසය කරන ඉඩම් හිමියන්ගේ සංඛ්‍යාව මහනුවර සහ කොළඹ දිස්ත්‍රික්ක සම්බන්ධයෙන් 50% ක් වන අතර හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයෙහි එය 24% ක් පමණි. සියළුම දිස්ත්‍රික්කවල අදාල ගොවීන්ගෙන් වැඩි දෙනෙක් අදාල ඉඩම් ලබාගෙන ඇත්තේ චිත්‍රයකුගෙන් හෝ නෑදෑයෙකුගෙනි. ඉඩම් ලබා ගැනීමේදී අදාළ වන කොන්දේසි හා නියමයන් අනුව අදාල ගොවීන් විසින් ලබන ප්‍රතිලාභයන් නිගමනය කෙරේ. එහෙයින් බදු කුලිය වැදගත් වන්නේය. මේ සම්බන්ධයෙන් හම්බන්තොට සහ තෙත් කලාපීය දිස්ත්‍රික්ක අතර පැහැදිලිවම වෙනසක් පවතින බව දත්ත වලින් හෙළි වේ.

සටහන 3-IV අදාල ගොවීන් විසින් ගෙවනු ලබන බිම් කුලිය

	සඵලය	අස්වැන්නෙන් 1/4	අ සහ අස්වැන්නෙන් වලින් අඩු ප්‍රමාණය	අස්වැන්නෙන් 1/2	වෙනත්	එකතුව
	අ	ආ	ඇ	ඈ	ඉ	
හම්බන්තොට	12	69	3	3	13	100
මහනුවර	11	5	-	83	1	100
කොළඹ	4	14	-	74	8	100

✓ 1958 ඔක්තෝබර් මාසයේ

හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයෙහි අදාල ගොවීන්ගෙන් වැඩි දෙනෙකුට (82%) ඔක්තෝබර් මාසයේ අනුව යටත් පිරිසෙයින් කොටසක්වත් කුලිය ගෙවීමට හැකි විනි (1/4 ක් හෝ නියම කරන ලද කුලිය). තෙත් කලාපීය දිස්ත්‍රික්ක දෙකෙහිම අදාල ගොවීන්ගෙන් 75% කට වැඩි සංඛ්‍යාවක් දැනුණු අස්වැන්නෙන් හාගයක් බිම් කුලිය වශයෙන් ගෙවිණි. හම්බන්තොට සහ පසුව කී දිස්ත්‍රික්කයන්හි කුලිය කොටස පිළිබඳව දත්තට ලැබෙන විවිධ මට්ටම පැහැදිලි කරගත හැක්කේ ඉඩම් හිමියන්ගෙන් අදාල ගොවීන් හට සපයනු ලැබෙන උදව් උපකාර අනුවය. මහනුවර සහ කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයන්හි පිළිවෙලින් 50% ක් සහ 70% ක් පමණ අදාල ගොවීන්

අතිරේක වශයෙන් ඉඩම් හිමියන්ගෙන් ආධාර ලබන අතර හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ අද ගොවීන්ගෙන් 9% ක් පමණක් එවැනි සහායක් ලබති. ණයට ලබා ගත් පුද්ගල පියවීමේ තත්වයන් හා ඉඩම් හිමියන් සඳහා අද ගොවීන් විසින් ඉටු කරනු ලබන අතිතුවේ සේවාවන් සලකන තළ ඇත්තවශයෙන්ම ලබන කුලිය මීටත් වඩා වන්නේය. නිත්‍යානුකූල කුලිය අද ගොවීන් විසින් ලබා ගැනීම වළක්වනු සඳහා හෝ කුසුරු ඉඩම් ලේඛනයෙහි සිටුවන්නේ නම් ඇතුළු කර ගැනීමෙන් සිටුවන් වැළැක්වීම සඳහා ඇතැම් ඉඩම් හිමියෝ අද ගොවීන් හට අතිරේක උදව්පදවි සලසති.

අද ගොවි ගැටළු පිළිබඳ තවත් වැදගත් අංශයක් වනුයේ අද ගොවි හිමිකම් පුරුද්දක් බවයි. තෙත් කලාපයෙහි මෙය ප්‍රධාන ගැටළුවක් ලෙස සැලකේ. දිස්ත්‍රික්ක දෙකෙහිම අද ගොවීන්ගෙන් 35% දෙනෙක් පමණ අදහස් කළේ ගොවිතැන් තවදුරු පිළිබඳ සිය හිමිකම් පුරුද්දක් නොවන බවයි.

බිම් කට්ටිවල ඇති කුඩා බව වැනි වෙනත් සාධක මගින්ද අද ගොවි තත්වය වඩාත් උග්‍ර බවට පත් කෙරේ. හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයෙහි අද ගොවීන් හට එහි ඉඩම් හිමි ශ්‍රේණියට වඩා විශාල බිම් කට්ටි තිබෙන අතර තෙත් කලාපයෙහි අද ගොවීන් හට ඇත්තේ කුඩා බිම් කට්ටි වේ. භූමි ක්‍රමය, මෙන්ම වගා කිරීමට ප්‍රමාණවත් බිම් කට්ටියක් නොමැතිකම මගින්ද තෙත් කලාපයේ ගොවීන් පෙළනු ලැබුවාහු වෙත්. භූමි ක්‍රමයන්හි බලපෑම් සලකා බැලීමේදී මෙම අන්තර් ක්‍රියාකාරීත්වය සැලකිල්ලට ගත යුතු වන්නේය.

3.3 ග්‍රම සැපයුම

ග්‍රමය හා සේවා නියුක්තිය පිළිබඳව රැස් කරන ලද තොරතුරු විස්තර සහිත විග්‍රහයක් සඳහා ප්‍රමාණවත් නොවේ. ග්‍රම සැපයුම පහත සඳහන් පරිදි වර්ගීකරණය කිරීමට පිළිවන.

- (අ) පවුල් ග්‍රමය
- (ආ) කුලී ග්‍රමය
- (ඇ) අන්තත්

3.3.1 පවුල් ග්‍රමය

පවුල් ග්‍රම සැපයුම නිගමනය කෙරෙන ප්‍රධාන සාධක වනුයේ -

- (අ) පවුලේ ප්‍රමාණය
- (ආ) පවුලේ සාමාජිකයින්ගේ වයස, ස්ත්‍රී/පුරුෂ භාවය

1/ ග්‍රම සේවා, තැම් ආදී වශයෙන් වෙනත් ආකාරයෙන් ඉඩම් හිමියන් විසින් ලබා ගත් කුලිය පිළිබඳ තොරතුරු දැක්වීම නැත. මේ පිළිබඳව එන්.ගේ.සර්කා සහ එස්.ජේ.නම්බියා

දිස්ත්‍රික්කවල පවුලේ ප්‍රමාණය සම්බන්ධයෙන් වෙනසක් දක්නට නොමැත. එය නිරතුරුව සාමාන්‍ය 6.2 - 7.6 අතරතුර අධික තත්වයක පවතී. 14 වැනි වියට පත් වුවත් හා ඊට වැඩි වයස් අය සචලදායක අයුරින් වැඩ කළහැකි වයස් නියෝජනය කරන අතර සියළුම දිස්ත්‍රික්කවල සම්පූර්ණ ජනගහණයෙන් 60% කට වැඩි ප්‍රමාණයක් මෙම වයස් කාණ්ඩයට පුද්ගලයින්ගෙන් සමන්විත වේ. එහෙත් මෙම කාණ්ඩයට අයත් සියළුම අය ඇත්ත වශයෙන්ම ගොවිතැන් කටයුතු සඳහා ලබාගත නොහැකි වනු ඇත.

මෙසේ ලබා ගත හැකි ශ්‍රම සැපයුම සාමාන්‍ය බිම් කට්ටි ප්‍රමාණය හා අදාළව විග්‍රහ කළයුතු අතර ඒ අනුව පැහැදිලි වනුයේ තෙත් කලාපීය දිස්ත්‍රික්කයන්හි ශ්‍රමය "ඇති බව" අධික බවයි.

ගොවිතැන් කටයුතු සඳහා ඇති ශ්‍රම හමුදාව පිළිබඳ තොරතුරු වලින් (ගොවිපලෙන් පිටත පමණක් සේවයේ නිරත අය හැර) පැහැදිලි වනුයේ තෙත් කලාපයෙහි වැඩි වශයෙන් ශ්‍රමය ලබා ගැනීමට ඉඩ තබ ඇති බවයි. කෘෂිකම්පයේ බැහැර සේවයේ නිරත ශ්‍රමිකයින් වැඩි ප්‍රමාණයක් සිටීමෙන් මෙම තත්වය තරමක් වෙනස් කෙරේ. මහනුවර සහ කොළඹ පවුලේ සාමාන්‍යයින්ගෙන් 25% - 39% ක් ගොවිපලෙන් පිටත නොයෙකුත් වැඩ කටයුතුවලද නිරතව සිටීන්. මෙම සාධකයද සැලකිල්ලට ගත් කළ එක් ගොවිපලක් සඳහා සාමාන්‍ය ශ්‍රම හමුදාව ශ්‍රම ඒකක 3 - 3.5 දක්වා විචලනය වේ. ^{1/} ඒකක දෙකක් පූර්ණකාලීන යැයි උපකල්පනය කරනු ලැබේ නම් වී ගොවිතැන් කරන්නෙකු හට අවුරුද්දකට ලබා ගත හැකි මිනිස් දින ගණන 625 ක් පමණ වන්නේය. ^{2/} එක් කන්නයකට මිනිස් දින 300 ක් පමණ ඇති බව මෙයින් අදහස් කෙරේ. තෙත් කලාපයේ සහ වියළි කලාපයේ සාමාන්‍ය බිම් කට්ටි ප්‍රමාණයන් පිළිබඳව සැලකිලිමත් වූ විට එක් තුඹුරු අක්කරයක් සඳහා ලබා ගත හැකි ශ්‍රමය මිනිස් දින 60 - 150 දක්වා වනු ඇත. ^{3/} මෙයින් හැඟී යනුයේ පවුලේ ශ්‍රම සැපයුම වී ගොවිතැන් සඳහා ප්‍රධාන බාධකයක් නොවිය යුතු බවයි. කෙසේ වුවද මෙහි උපකල්පනය පදනම් කර ඇත්තේ ගොවිතැන් කටයුතු අවුරුද්ද පුරාම ඉටු කරගෙන යා හැකිය යන සාධකය මතය. එහෙත් වී ගොවිතැනෙහිදී ශ්‍රම ඉල්ලුම ඉතාමත් අධික තත්වයකට පත් වන අවස්ථා ඇත. ගොවිතැන් කටයුතුවල යෙදීමට පවුලේ සාමාන්‍යයින් දක්වන මනාපය මෙහිදී සැලකිල්ලට ගෙන නැත. ඉහත සඳහන් උපකල්පනයන්, තුඹුරු ඉඩම් ගැන පමණක් සැලකිලිමත්ව සිදු කළ බව පෙන්වා දිය යුතු වේ. ගොඩ ගොවිතැන සඳහාද ශ්‍රම ඉල්ලීම් ඇති වනු ඇත. මෙම තත්වය තෙත් කලාපයෙහි වඩාත් ඵලදායී වන්නේය.

^{1/} පූර්ණකාලීන වැඩිහිටි පිරිමි ශ්‍රම සමක (equivalents) තත්වය පිළිබඳ ඇස්තමේන්තුවක් තීරීමට මෙම තොරතුරු වලින් හැකි නොවේ.
^{2/} මෙම ගණනය කර ඇත්තේ අවුරුද්දකට වැඩ කරන දින 250 ක පදනම මතය.
^{3/} පහත සඳහන් සාමාන්‍ය බිම් කට්ටි ප්‍රමාණයන් උපකල්පනය කෙරේ:

තෙත් කලාපය	-	අක්කර 2.0
වියළි කලාපය	-	අක්කර 5.0

3.3.2 කුලී ග්‍රමය

බිම් කට්ටි කුඩාව පැවතුනත් කුලී ග්‍රම භාවිතය පොදුවේ දක්නට ලැබෙන බව පෙනී යයි. සම්පූර්ණ ග්‍රම යෙදවූව පිළිබඳ තොරතුරු මෙම සමීක්ෂණයේදී රැස් කරනු නොලැබුවද, කුලී ග්‍රමය සහ සම්පූර්ණ ග්‍රම යෙදවූව අතර පහත සඳහන් අනුපාතයන්, 1972/73 වග කන්නයේ නිෂ්පාදන පිරිවැය පිළිබඳව වූ අධ්‍යයනයෙන් පැහැදිලි වේ. ^{1/}

පොළොන්නරුව	78%
හම්බන්තොට	86%
වහනුවර	59%
කොළඹ	56%

කුලී ග්‍රමය වන රඳා පැවැත්ම තෙත් කලාපීය දිස්ත්‍රික්කයන්හි බෙහෙවින් අඩුය. පවුල් ග්‍රමය ගොවිතැන් කටයුතුවලදී සම්පූර්ණ වශයෙන් උපයෝගී කර ගත නොහැකි යයිද අඩුවෙන් කුලී ග්‍රමය යොදවා ගැනීමෙන් පවුලේ ඉපැයුම් වැඩි කර ගත හැකි යයිද සැලකුවහොත්, ඉහත කී පරිදි වැඩියෙන් රඳා පැවැත්මක් ඇති වන්නේ වෙනත් සාධක කිහිපයක් නිසා වන්නට පිළිවන.

- I. ඇතැම් කාලවලදී පමණක් ග්‍රමය සඳහා අධික ඉල්ලීමක් පැවතීම. ගොයම් කපා පාගා ගැනීම, පැල සිටුවීම ආදී ඇතැම් කටයුතු කෙටි කාලයක් අතරතුර සම්පූර්ණ කළයුතු වන්නේය;
- II. ග්‍රම භාවිතය අදාළ වන වගා පිළිවෙත්වල දක්නට ලැබෙන වෙනස්කම්;
- III. බිම් සකස් කිරීම වැනි ඇතැම් ශාඛිත කටයුතු ඉටු කරනු ලැබෙනුයේ පිරිමින් විසින් පමණකි;
- IV. විශාල බිම් කට්ටිවල අධික බිම්/ග්‍රම අනුපාතයක් දක්නට ලැබේ. මේ අනුව බිම් කට්ටි ප්‍රමාණය වැඩිවත්ම කුලී ග්‍රමය වන රඳා පැවැත්මද වැඩි වේ. මෙම කල්පිතය තහවුරු කිරීම සඳහා කිසියම් නිරන්තර ප්‍රවෘත්තා වයක් එක් එක් දිස්ත්‍රික්කයක් ඇතුළත ඇති සම්බන්ධතාවයන් මගින් පෙන්වූව නොකරයි. කුඩා ගොවිපලවල මෙන්ම විශාල ගොවිපලවලද වැඩි අධික කාලවලදී ප්‍රධාන වශයෙන් කුලී ග්‍රමය භාවිතා කරනු ලැබේ.

3.3.3 ග්‍රම හුවමාරුව (අත්තන්)

තෙත් කලාපීය දිස්ත්‍රික්කවල අත්තන් ග්‍රමය ජනප්‍රියව පැවතීම හේතුකොටගෙන කුලී ග්‍රමය කෙරෙහි රඳා පැවැත්ම තරමක් දුරට අඩු වී ඇත. තෙත් කලාපයෙහි පුළුල් ලෙස භාවිතා කරන ග්‍රම රටාව වනුයේ අත්තන් ග්‍රමය සමඟ ඒකාබද්ධව පවුල් ග්‍රමය

^{1/} කුඩා නියැදියක් පදනම් වූ මෙම සංඛ්‍යාලේඛන සමස්තයක් වශයෙන් දිස්ත්‍රික්කයේ භූමිමය නියෝජනය නොකරනවා විය හැකිය.

උපයෝගී කර ගැනීමයි. වියළි කලාපයෙහි පවුල් ශ්‍රමයෙහි හා කුලී ශ්‍රමයෙහි එකට යොදා ගැනීම වැදගත්කමක් ගනී. කෙසේ වෙතත් අන්තත් ක්‍රම වැනි සම්ප්‍රදායික පිළිවෙත් වෙනුවට වඩාත් වාණිජත්වයට පත් ක්‍රම දැන් වැඩි වැඩියෙන් යොදා ගනු ලැබේ.^{1/}

3.3.4 වී ගොවිතැනෙහිදී ශ්‍රම භාවිතයේ නිව්‍යායනය

වී ගොවිතැනෙහිදී වඩාත් ශ්‍රම ඍණම ශිල්ප ක්‍රමයක් සඳහා කරනු දැරීමත් කර ඇත.^{2/} බීචි සකස් කිරීමේදී හා ගොයම් පැහිවීමේදී යන්ත්‍රෝපකරණ වෙනුවටත් වල් පැල මර්ධනයෙහිදී රසායනික ද්‍රව්‍ය වෙනුවටත් ශ්‍රමය ආදේශ කර ගැනීමෙන් වැඩි ශ්‍රමයක් උපයෝගී කර ගත හැකි බව පිළි ගනු ලැබේ. පැල සිටුවීමෙහිදී පළුකන් වුවද ශ්‍රමය සඳහා වැඩි ඉල්ලුමක් ඇති වන්නේය. කෙසේ වෙතත් සී සෑච්චි ආදී කටයුතු සඳහා ලබා ගත හැකි වී හරක් සංඛ්‍යාව සීමිත වීමත් ඇතැම් පෙදෙස්වල කලට වේලාවට ගොවිතැන් කටයුතු කිරීම තහවුරු කිරීම සඳහා ඇති අවශ්‍යතාවයත් නිසා එක්තරා ප්‍රමාණයක යාන්ත්‍රිකරණයක් ('වරණත්වක' යාන්ත්‍රිකරණය) අවශ්‍ය යයි අදහස් කෙරේ.^{3/} දිස්ත්‍රික්ක සංසදනය කිරීමේදී හෙළිදරව් වන කාරණය නම් මෙම ප්‍රශ්නය පරිසරය ආශ්‍රිත සාධක හා සම්ප වශයෙන් බැඳී පවතින බවයි. අයහපත් ජල සම්පාදනයක්ද, සාපේක්ෂ වශයෙන් විශාල බීචි කට්ටිද ඇති අනුරාධපුරයෙහි ගොවීහු ට්‍රැක්ටර් කෙරෙහිත් වල් පැලවී මර්ධන රසායනික ද්‍රව්‍ය කෙරෙහිත් වැඩි විශ්වාසයක් තබති. එරටේ කන්න දෙකම වගා කිරීම හේතුකොටගෙන වගා කාලසටහන් තරයේම අනුගමනය කිරීම අවශ්‍ය වන්නේය.^{4/} මීට පටහැනිව පොළොන්නරුව සහ මහනුවර වැනි පෙදෙස්වල පැල සිටුවීම, අතින් වල්පැල මර්ධනය කිරීම සහ වී හරක් භාවිතයට ගැනීම වැනි අධික ශ්‍රම ඍණම කාර්යයන් දක්නට ලැබේ. මෙම නොයෙකුත් පිළිවෙත් ජල සම්පාදනය මත රඳා පවත්නා අන්දම රජය පරිච්ඡේදයේදී සැලකිල්ලට යොමු කර ඇත.

1/ එන්.ගුණසිංහ - 'Social Change and Disintegration of a Traditional system of Exchange Labour in Kandyan Sri Lanka,' - paper presented to Ceylon Studies Seminar, 1975 Series, No.6, Peradeniya Campus.

2/ ජාත්‍යන්තර කම්කරු සංවිධානය - සේවා නියුක්ති අවස්ථාවන්, අපේක්ෂාවන් සමග සැසඳීම. ලංකාව සඳහා ක්‍රියාත්මක වැඩසටහනක් - ජාත්‍යන්තර කම්කරු සංවිධානයේ වාර්තාව, ටීනිවා, 1971.

3/ කෘෂිකම් සංවර්ධන සැලසුම් කෙටුම්පත, වාර්ෂික බෝග.

4/ ජේ.ඉසුම් සහ ජී.එස්.රණතුංග - Utilisation of Labour under High Yielding Varieties of Paddy in Sri Lanka, Conference Paper, IDS (Sussex)/ARTI Seminar, April-May 1973. I. Ahmed, Green Revolution with or without tractors. The Case of Sri Lanka, Marga - Vol.2 (3) 1974.

4 වෙනි පරිච්ඡේදය

පලදායීතාවය සහ කළමනාකරණ පිළිවෙත්

4.1 සාමාන්‍ය

අධ්‍යයනයට යොමු වන ප්‍රදේශයේ වී ගොවිතැනෙහි පලදායීතාවය සහ කළමනාකරණ පිළිවෙත් සම්බන්ධයෙන් බලපවත්වන වැදගත් සාධක පහත සඳහන් පරිදි වේ:-

- (අ) පරිසරික සාධක - ජල සම්පාදනයෙහි ලා පවතින වෙනස්කම්;
- (ආ) සමාජ-ආර්ථික සාධක - (I) ඉඩම් කට්ටියේ ප්‍රමාණය
(II) භුක්ති තත්වයන්

මෙම දිස්ත්‍රික්කයන්හි ජල සම්පාදනය, බිම් කට්ටිවල ප්‍රමාණය සහ භුක්ති ක්‍රම පිළිබඳ මූලික තොරතුරු 4-1 සටහනෙහි කෙටියෙන් දක්වා ඇත. ඉඩම් කට්ටිවල ප්‍රමාණය, ඒවා පැතිර පවත්නා ආකාරය, ගොවීන්ගේ භුක්ති තත්වයන් සහ ජලය ලබා ගැනීම ආදිය සම්බන්ධයෙන් කැපී පෙනෙන වෙනස්කම් දක්නට ලැබේ. ඒ ඒ දිස්ත්‍රික්කවල වී ගොවිතැන සඳහා දක්නට ලැබෙන හැකියාවන් මෙයින් පැහැදිලි වේ. කළමනාකරණ පිළිවෙත්, පලදායීතාවය සහ ඉහත සඳහන් සාධක අතර බැඳීම ඇති සම්බන්ධතාවයන් පවතින්නේදැයි අවබෝධ කර ගැනීමට උත්සාහයක් දරනුයේ මෙම සංකීර්ණ පසුතලයෙහි පිහිටිය යුතුය.

ප්‍රචලිත සලකන කල ක්‍රම දෙකක් මගින් නිෂ්පාදනය වැඩි කිරීමට පිළිවන:-

- I. වගා කර ඇති බිම් ප්‍රදේශය වැඩි කිරීම;
- II. පලදායීතාවය වැඩි කිරීම.

මෙහිදී වැඩි අවධානයක් දක්වනු ලැබෙනුයේ දෙවැනි සාධකය කෙරෙහිය. පලදායීතාවය යනුවෙන් මෙහිදී සඳහන් වනුයේ අක්කරයකට ලබා ගත හැකි අස්වැන්න අනුව ගණනය කරනු ලබන භූමියේ පලදායීතාවයයි. පරිසරික හා සමාජ-ආර්ථික සාධක වැනි වඩාත් මූලික සාධක මගින් පාලනය කරනු ලැබෙන කළමනාකරණ පිළිවෙත් මගින් පලදායී තාවය පිළිබඳ වෙනස්කම් විස්තර කළහැකි යයි උපකල්පනය කළ හැක.

ගොවීන් විසින් පොද්ගලිකව කරන ප්‍රයත්නයන් විසින් පරිසරික හා සමාජ තත්වයන්හි මූලික වූ වෙනස්කම් ඇති කළ නොහැක. කෙසේ වෙතත් භෞතිකමය හා සමාජමය සිමාවන් පිළිබඳ පවතින රටාව යටතේ වැඩි දියුණු කරන ලද කළමනාකරණ පිළිවෙත් අනුගමනය කිරීමෙන් පලදායීතාවය හා ආදායම් වැඩි කිරීමට හැකි වන්නේය. මෙම සාකච්ඡාවේදී පළමු කොටස සැලකිල්ල යොමු වනුයේ පවතින භෞතිකමය හා සමාජමය සිමාවන් යටතේ දැනට පවතින කළමනාකරණ මට්ටම් පිළිබඳව අවබෝධයක්

ලබා ගැනීම කෙරෙහිය. කලින් සිදුහත් කරන ලද සමාජය හා භෞතිකමය සාධක වී ගොවිතැනෙන් ලබා ගන්නා ආදායම කෙරෙහි කෙලින්ම බලපෑවැන්නක් ඇති කරන හෙයින් මෙම සාධක කළමනාකරණ පිළිවෙත් කෙරෙහි බලපවත්වන අන්දම ගැන අවබෝධයක් ලබා ගැනීම අවශ්‍ය වන්නේය. මුලින් කෙරෙන සාකච්ඡාව බිම් කට්ටිවල ප්‍රමාණය සහ පලදායීතාවය අතර පවතින සම්බන්ධතාවයට සීමා කෙරේ.

සටහන 4-1 වී ගොවිතැන් කෙරෙන පෙදෙස්වල දක්නට ලැබෙන පරිසරික, සමාජය හා ආර්ථික තත්වයන්

දිස්ත්‍රික්කය	ජල සම්පාදන සහ ජලාපවහනය	භූමි	මුළු	ප්‍රමාණය පිළිබඳ විශේෂ ලක්ෂණ	
		අයිති කරුවන් වගා කරන ඇති ප්‍රමාණය %	කුලියට ගත් බදු ගෙන ඇති කුලියට රහිත වගා කරන්නන් ඇති කුලියට රහිත වගා කරන්නන් ඇති ප්‍රමාණය %	ඉඩම් වගා වල දක්නට ලැබෙන බිම් කට්ටි ප්‍රමාණය (අක්කර)	වැඩියෙන් තුඹුරුවල සාමාන්‍ය ප්‍රමාණය (අක්කර)
පොළොන්නරුව	බොහෝදුරට සරියි. බිම් ප්‍රමාණයෙන් 80% කට ජලය ලැබීම තහවුරුව පවතී	81	10	4	4-6 5.4
හම්බන්තොට	බිම් ප්‍රමාණයෙන් 60% ක සරියි. ප්‍රධාන වශයෙන් ජලය ලබා ගනුයේ ප්‍රධාන වාරිමාර්ග යෝජනා මුළු මගිනි.	28	70	44	6.00 4.5
අනුරාධපුරය	ප්‍රධාන යෝජනා මුළුමනින් මධ්‍යස්ථයි (බිම් ප්‍රමාණයෙන් 34%) 66% ක අසතුටුදායකයි (පුළු වාරිමාර්ග යටතේ)	67	14	8	10 සහ 6.37 ෮0 වැඩි

දිස්ත්‍රික්කය	ඵල සම්පාදන සහ ඵලාපවහනය	භූමි ක්‍රම			ප්‍රමාණය පිළිබඳ විශේෂ ලක්ෂණ	
		අයිතිකරුවන් වගා කරන	කුලියට ගෙන ඇති	ඉඩම් රහිත	වැඩියෙන් දැක්වූ	කුසිරුවල සාමාන්‍ය ප්‍රමාණය
		%	%	%		

වහනුවර	බිම් ප්‍රමාණයෙන් 85% ක පෙදෙසක ප්‍රධාන යෝජනා ක්‍රම යටතේ සහ වැඩි දිය යටතේ සිටියි.	54	44	30	1.00-2.00	2.12
කොළඹ	වර්ෂාපතනය ප්‍රමාණවත් වහන්සේ අයහපත් ඵලාපවහන ක්‍රම හා පස පිළිබඳ තත්වයන් නිසා බිම් ප්‍රමාණයෙන් 90% ක පමණ අසතුටුදායකයි	63	37	28	2.00-4.00	1.8

4.2 බිම් කට්ටිවල ප්‍රමාණය සහ ඵල සම්පාදනයට අදාළව පලදායීතාවය

4.2.1 බිම් කට්ටිවල ප්‍රමාණය සහ පලදායීතාවය

කුඩා පවුල් ගොවිපලවල් වැඩි පලදායී යයි සාමාන්‍යයෙන් විශ්වාස කරනු ලැබේ.^{1/} ඉන්දියාවෙහි තත්වය පිළිබඳව සලකන කළ මෙය මත හේදයකට තුඩු දෙන විෂයයක් වී ඇත.^{2/} ඒ නිසා කොයෙකුත් දිස්ත්‍රික්කවල අක්කරයක අස්වැන්න සහ බිම් කට්ටිවල ප්‍රමාණය අධ්‍යයනය කිරීම වැදගත් ලෙස සැලකිය හැක.

1/ ජාත්‍යන්තර කම්කරු සංවිධානය - සේවා නියුක්ති අවස්ථාවන්, අපේක්ෂාවන් සමඟ සැසඳීම - 'ඉන්දියාවෙහි අක්කර 1.5 සිට 2 දක්වා වූ බිම් කට්ටිවලත් ලංකාවෙහි ඇතැම්විට ඊටත් වඩා කුඩා බිම් කට්ටිවලත් වශයෙන් කුඩා බිම් කට්ටි වලින් අක්කරයකට ලැබෙන නිපැයුම ඉහළ තත්වයක' පවතින්නේ යැයි වාර්තාවේ සඳහන් වේ.

2/ සී.එම්.හනුමන්ත රාචෝ - 'Alternative explanations of the Inverse Relationship between farm size and output per acre in India', The Indian Economic Review, Vol.1 (2), October, 1966, pp. 1-12.

ගොවීන් විසින් වෘත්තීය කරන ලද අස්වනු පදනම් කරගෙන දිස්ත්‍රික්ක සම්බන්ධයෙන් මූලික සාමාන්‍ය අස්වැන්න 4-11 සටහනේ දක්වා ඇති ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුවේ අස්වනු ඇස්තමේන්තුවලට වඩා පහත්ය. තෙත් කලාපීය දිස්ත්‍රික්ක හා සංඝනක කරන කල අනුරාධපුරයේ හැරෙන්නට වියළි කලාපයේ අක්කරයක සාමාන්‍ය අස්වනු ප්‍රමාණය වැඩිය.

සටහන 4-11: බිම් කට්ටිවල ප්‍රමාණය අනුව අක්කරයක සාමාන්‍ය අස්වැන්න (බ්‍රසල්) මහ 1971/72

පොළොන්නරුව	2.00	2.00-4.00	4.00-6.00	6.00-8.00	8.00-10.00	10.00 ට වැඩි	අක්කරයක සාමාන්‍ය වර්ෂමාන ශාඛා තෙලිලේ ප්‍රමාණය	
	දක්වා	4.00	6.00	8.00	10.00	ට වැඩි	ප්‍රමාණය	ප්‍රමාණය
පොළොන්නරුව	49	69	71	59	50	50	62	83
හම්බන්තොට	37	40	35	29 ^෦			34	63
අනුරාධපුර	46	43	41	36	49	37	40	53
මහනුවර	49	43	59	55 ^෦			51	62
කොළඹ	36	35	42	35 ^෦			36	38
යල 1972								
පොළොන්නරුව	41	58	47	49	49	54	50	56
හම්බන්තොට	29	32	21	19 ^෦			24	56
අනුරාධපුර	38	40	50	35	74	27	38	53
මහනුවර	43	40	40	44 ^෦			42	62
කොළඹ	31	25	26	16 ^෦			26	38

෦ මූලාශ්‍ර: ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව

විශේෂයෙන් මෙම වර්ෂයෙහි කාලගුණික තත්වයන් අසතුටුදායකව පැවති බව හම්බන්තොට ගොවීන්ගෙන් වැඩි දෙනෙක් වාර්තා කර ඇත.

අ අක්කර 6 හා ඊට වැඩි කෘෂිකරය.

දන්න තත්වයන් විග්‍රහ කිරීමේදී පහත සඳහන් සම්බන්ධතා වසන් දන්නට ලැබේ. පොළොන්නරුව, මහනුවර සහ කොළඹ අක්කර 4.0 - 6.0 බිම් කට්ටි වලින් 1971/72 මහ කන්නයේදී අක්කරයකට උපරිම අස්වැන්න ලැබී ඇත. පොළොන්නරුව දිස්ත්‍රික්කයෙහි බිම් කට්ටි බොහෝමයක් ජනපද යෝජනා ප්‍රචලිත පිහිටා ඇති හෙයින් මේවාට සරිලන ප්‍රමාණය අතර භූමි ප්‍රමාණය වැඩි වුවද මෙම බිම් කට්ටි සංඛ්‍යා වශයෙන් තොර

වත්තේය. මහනුවර දිස්ත්‍රික්කයේ චිනිපෙහි තත්වයද මේ හා සමාන වේ. අනෙක් අතට හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ වැඩිම අස්වැන්නක් වාර්තා ගත වී ඇත්තේ අක්කර 2.0-4.0 වැනි කුඩා බිම් කට්ටි වලිනි. මෙම දිස්ත්‍රික්කයේ සහ අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කයේ ජල සම්පාදන පහසුකම්වල ස්ථිරත්වය අඩු වනවා පමණක් නොව වාහක බලය පිළිබඳ ගැටළුවද දක්නට ලැබේ. කෙසේ වෙතත් යල කන්නයෙහිදී අනුරාධපුර හැර වියළි කලාපයෙහි අක්කර 2.0-4.0 කුඩා ඉඩම් බිම් කට්ටි වලින් ඉහළම අස්වැන්න වාර්තා ගත වී ඇති අතර තෙත් කලාපයෙහි එවැන්නක් වාර්තා ගත වී ඇත්තේද අක්කර 2.0 ට අඩු ඉතාමත් කුඩා බිම් කට්ටි වලිනි. බිම් කට්ටි ප්‍රමාණය සමඟ හෙක් වීඩිම වූ තත්වයන් සමඟ පලදායීතාවේ පැවැත්මේ පැහැදිලි හා නිරතුරු ප්‍රවණතාවයක් මෙම ප්‍රතිඵල වලින් පෙන්නුම් නොකරයි.

සියළුම දිස්ත්‍රික්කවල යල කන්නයෙහි අස්වැන්න මහ කන්නයේ අස්වැන්නට අඩුය. කන්නවල මේ වෙනස්කම් හා බිම් කට්ටිවල ප්‍රමාණය අතරතුර අනුරූප රටාවක් හෙළිදරව් වී නැත.

4.2.2 ජල සම්පාදනය හා පලදායීතාවය

ජල සම්පාදන තත්වයන් පදනම් කරගෙන මහ සහ යල කන්න සම්බන්ධයෙන් වාර්තා ගත වූ අස්වැනු 4-III සටහනෙහි වර්ග කර දක්වා තිබේ.

සටහන 4-III ජල සම්පාදනය අනුව අක්කරයක සාමාන්‍ය අස්වැන්න (මහ 1971/72 සහ යල 1972) (බ්‍රසල්)

	ප්‍රධාන වාරිමාර්ග		පූච්ච වාරිමාර්ග		වැසි දියෙන්	
	මහ	යල	මහ	යල	මහ	යල
පොළොන්නරුව	64.7	51.0	35.0	41.9	-	-
හම්බන්තොට	39.8	33.5	29.6	7.3	23.0	23.9
අනුරාධපුර	43.6	40.3	33.6	28.4	-	-
මහනුවර	65.1	49.7	45.6	37.1	45.2	36.8
කොළඹ	-	-	33.6	19.8	37.9	28.7

වෙනස් ජල සම්පාදන තත්වයන් යටතේ අස්වැන්නෙහි තැපි පෙනෙන වෙනස්කම් දක්නට ලැබේ. ප්‍රධාන යෝජනා ක්‍රමයන්හි අස්වැනු පූච්ච වාරිමාර්ග යෝජනා ක්‍රම යටතේ හා වැසි දියෙන් වගා කරන ඉඩම්වල අස්වැනුවලට වඩා වැඩි වීමෙන් පැහැදිලි වනුයේ ජල සම්පාදනයෙහි ගුණාත්මක වෙනස්කම්වල බලපෑමයි.

4.2.3 බිම් කට්ටිවල ප්‍රමාණය, ජල සම්පාදනය සහ කළමනාකරණ පිළිවෙත් අතර දක්නට ලැබෙන සම්බන්ධතාවය

බිම් කට්ටිවල ප්‍රමාණය සමඟ සසඳන කල දක්නට ලැබෙන පලදායීතාවයේ වෙනස පැහැදිලි කිරීම අරබයා ඇතැම් වැදගත් කළමනාකරණ පිළිවෙත්, ඉඩම් කට්ටිවල ප්‍රමාණය සහ ජල සම්පාදනයට අදාළ කර පරීක්ෂා කෙරේ. මේ සඳහා දත්ත ලැබී ඇති වගා පිළිවෙත් තුනක් පිළිබඳව සලකා බලනු ලැබේ: නව වැඩි අස්වනු වී වර්ග භාවිතය, පැල සිටුවීම-අනුගමනය කිරීම හා පෝර භාවිතය. මෙම වගා පිළිවෙත්වල ව්‍යාප්තිය පිළිබඳ යොදා ගන්නා දර්ශක පහත සඳහන් පිරිදි වේ.

- (අ) නව වැඩි අස්වනු වී වර්ග වගා කර ඇති ප්‍රමාණයෙහි ප්‍රතිශතය;
- (ආ) පෝර යොදන වාර සංඛ්‍යාව;
- (ඇ) මුළු බිම් ප්‍රමාණයෙන් පැල සිටුවා ඇති ප්‍රතිශතය.

නව වැඩි අස්වනු වී වර්ග නිකුත් කරන ලද්දේ අධ්‍යයනය සිදු කළ අවුරුද්දට කලින් අවුරුද්දේ සිට පමණක් හෙයින් දියුණු කළ ගොවිපළ පිළිවෙත් සමුදායක් (එසේ නැතහොත් නව ශිල්පී ක්‍රම) විවිධ අවස්ථා සමඟ සම්බන්ධ කර විග්‍රහ කිරීමට ප්‍රයත්නයක් දරා නැත.

(අ) නව වැඩි අස්වනු වී වර්ග භාවිතය

නව වැඩි අස්වනු වී වර්ග ගොවීන්ට ලබා ගත හැකි වූ කාලසීමාව කෙටි නිසා එම වී වර්ග පැතිර ගොස් ඇති රටාව පිළිබඳ පැහැදිලි ප්‍රවණතාවයක් හෙළිදරව් නොවන්නට පිළිවන. අනිකුත් බිම් කට්ටි ප්‍රමාණයන් හා සසඳන කල හම්බන්තොට සහ මහනුවර දිස්ත්‍රික්කයේ මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ බිම් කට්ටි (අක්කර 4-6) වගා කරන්නන් වැඩි දෙනෙක්, මහ කන්නයේදී නව වැඩි අස්වනු වී වර්ග භාවිතයට ගෙන ඇත. යල කන්නයෙහිදී වඩා විශාල බිම් කට්ටි හිමි ගොවිහු සිය ඉඩම් වලින් සැහෙන ප්‍රමාණයක අඩුත් වී වර්ග වගා කළහ. සර්ව ජලය ලබා ගත හැකි ගොවීන් විසින්ද අඩුත් වී වර්ග ඉක්මණින් පිළි ගන්නා ලදී. අනුරාධපුර හැරෙන්නට අනිකුත් සියළුම දිස්ත්‍රික්කවල සුව වාරිමාර්ග යෝජනා ක්‍රම යටතේ 20% කට, අඩු බිම් ප්‍රමාණයක් හා සසඳන කළ ප්‍රධාන යෝජනා ක්‍රම යටතේ බිම් ප්‍රමාණයෙන් 44% ක නව වැඩි අස්වනු වී වර්ග වගා කරන ලදී.

පොළොන්නරුවේ සහ හම්බන්තොට ප්‍රධාන යෝජනා ක්‍රමයන්හි නව වැඩි අස්වනු වී වර්ග වලින් ලද අස්වැන්න පැරණි වැඩි අස්වනු වී වර්ග වලින් ලද අස්වැන්නට වැඩි විය. පොළොන්නරුවෙහි නව වැඩි අස්වනු වී වර්ගවල සාමාන්‍ය අස්වැන්න (බ්‍රැසල් 84) පැරණි වැඩි අස්වනු වී වර්ග වලින් ලද අස්වැන්නට වඩා (බ්‍රැසල් 56) බෙහෙවින් වැඩි විය. සුව වාරිමාර්ග යෝජනා ක්‍රමයන්හි මෙම වෙනස එතරම් ප්‍රබල නොවේ. හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයෙහි එච්-4 වැනි පැරණි වී වර්ග වලින්, නව වැඩි

අස්වනු වී වර්ග වලින් ලැබෙන ප්‍රමාණයටම හෝ ඊටත් වැඩි අස්වැන්නක් යල තත්තයේදී ලැබී ඇත. මෙයින් පැහැදිලි වනුයේ අයහපත් දේශගුණ තත්වයන් හා පහත් කළමනාකරණ මට්ටම් යටතේ සෑහෙන තරම් සතුටුදායක අස්වැන්නක් ලබා දීමට පැරණි වැඩි අස්වනු වී වර්ගවලට හැකියාවක් ඇති බවයි.

(ආ) පෝර භාවිතය

පෝර භාවිතය සහ විවිධ බිම් කට්ටි ප්‍රමාණ අතර පැහැදිලි සම්බන්ධතාවයක් දක්නට ලැබෙනුයේ පොළොන්නරුවෙහි සහ මහනුවර පමණකි. තුන් වරක් පෝර භාවිතය කළ වගා කරන්නන්ගේ සංඛ්‍යාව ඉහළම වන්නේ බිම් කට්ටි අක්කර 4.0-6.0 යේදීය. අනුරාධපුරයේ හැරෙන්නට අතිකුත් දිස්ත්‍රික්කවල වගා කරන්නන්ගෙන් 50% කට අධික සංඛ්‍යාවක් යටත් පිරිසෙයින් එක් වතාවක්වත් පෝර භාවිතය කර ඇති අතර අක්කර 2.0 ට වැඩි බිම් කට්ටිවල 35% ක් පමණ තුන් වරක් පෝර භාවිතය කර ඇත. ජල සම්පාදන තත්වයන් කෙසේ වුවත් යුරියා පෝර මතුපිට ඇවිලේ පිළිවෙල සියළුම දිස්ත්‍රික්කවල ජනප්‍රියය. ප්‍රධාන වාරිමාර්ග යෝජනා ක්‍රම යටතේ වුවත් දිස්ත්‍රික්ක බොහෝමයක මූලික පෝර භාවිතය කර ඇත්තේ 50% ක් පමණි. මහනුවර හැරෙන්නට සුළු වාරිමාර්ග යටතේ හා වැසි දියෙන් වගා කටයුතු කරන ප්‍රදේශවල මූලික පෝර භාවිතය කරන සංඛ්‍යාව 20% ටත් අඩු විය. කැට පෝර භාවිතය කෙළඹ දිස්ත්‍රික්කයෙහි වැඩි වශයෙන් දක්නට ලැබේ.

වී ගොවිතැන සම්බන්ධයෙන් අධික හැකියාවක් දක්නට ලැබෙන පෙදෙස්වල ගොවීන් වැඩි දෙනෙකු විසින් කවර වර්ගයක හෝ පෝර භාවිතය කර ඇති බවත්, මූලික පෝර උපයෝගී කර ගැනීමේදී කෘෂිකම් දෙපාර්තමේන්තුවේ නිර්දේශවලට අනුවම ඔවුන් කටයුතු කර ඇති බවත් ඉහත සඳහන් කරුණු අනුව නිගමනය කිරීමට පිළිවන. පෝරවල ප්‍රමාණය හා වර්ගය සෑහෙන තරම් වෙනස් වුවත් නියැදියට අයත් ගොවීන්ගෙන් විශාල සංඛ්‍යාවක් පෝර භාවිතය කර ඇති හෙයින් භාවිතය කරන්නන් හා නොකරන්නන් අතර පවතින අස්වනු ප්‍රමාණයෙහි වෙනස සමීප වශයෙන් පරීක්ෂා කිරීමට හැකියාවක් නොමැත.

(ඇ) පැල සිටුවීම

පැල සිටුවීම මුදල් වියදම් වන කාර්යයක් හෙයින් ජල සම්පාදනය තහවුරුව පවතින තත්වයන්හිදී පැල සිටුවීම සාමාන්‍යයෙන් උපයෝගී කර ගනු ලැබේ. පොළොන්නරුව සහ මහනුවර වගා කරන්නන්ගෙන් 50% කට අධික සංඛ්‍යාවක් පැල සිටුවීම අනුගමනය කර ඇත. මෙම ප්‍රදේශවල ඉතා විශාල කුඹුරුවල පවා පැල සිටුවීම පුළුල් වශයෙන් කර ඇත. සර්ව ජලය ලබා ගැනීමට හැකි වීම සහ මෙම පෙදෙස්වල ගොවීන් සම්ප්‍රදායානුකූල වශයෙන් පැල සිටුවීමට හුරුපුරුදුව සිටීම මෙයට හේතුවක් වන්නට

1/ කෘෂික අතර සංසන්දනයෙහිදී, වගා කරන්නන් ප්‍රමාණවත් සංඛ්‍යාවක් නොමැති විශාල ප්‍රමාණයේ කෘෂික අත්හරිනු ලැබේ.

පිළිවන. පොළොන්නරුවෙහි ප්‍රධාන වාරිමාර්ග යෝජනා ක්‍රම යටතේ පැල සිටුවා ඇති කුඹුරු වලින්, වපුරන ලද කුඹුරු වලින් ලැබෙන අස්වැන්නට වැඩි අස්වැන්නක් ලැබී ඇත. මෙහි ලා පවතින වෙනස නව වැඩි අස්වනු වී වර්ග ස්ඵට්ඨයෙන් අක්කරයකට බ්‍රසල් 28 ක් වන අතර පැරණි වැඩි අස්වනු වී වර්ග ස්ඵට්ඨයෙන් බ්‍රසල් 20 කි. වියළි කලාපයෙහි සුවි වාරිමාර්ග ක්‍රම යටතේ සහ කොළඹ වැසි දියෙන් වැඩ කරන ප්‍රදේශවල පැල සිටුවා ඇති ඉතාමත් කුඩා බිම් ප්‍රමාණය වගින් පැහැදිලි වනුයේ, වාසිදායක බවින් අඩු පරිසරික සාධක යටතේ වැඩි වියදම් දැරීමට සිදු වන ශිල්ප ක්‍රම අනුගමනය කිරීමට ගොවීන් දක්වන අකමැත්තයි.

4.2.4 බිම් සකස් කිරීම හා වැපිරීම

මහ කන්නයේදී බිම් සකස් කර වී වැපිරීම සඳහා දින 40 ක පමණ කාලසීමාවක් පමණක් තිබෙන හෙයින් නොයෙකුත් ජල සම්පාදන තත්වයන්, වාහක බලය භාවිතය ආදී කරුණු සම්බන්ධයෙන් බලපවත්වන අන්දම වියළි කලාපයේ පෙදෙස්වල පැහැදිලිව දක්නට ඇත. මෙම පෙදෙස්වලට නිරිතදිග මෝසම් වැසි නොලැබෙන අතර ඊසානදිග මෝසම් වැසි ලැබෙන තෙක් පස තද ගතියකින් පැවතීමේ තැඹුරු තාවයක් දක්නට ලැබේ. මෙවැනි හේතූන් යටතේ ඉක්මණින් කුඹුරු පිළියෙල කර ගැනීම සඳහා වී හරකුන්ට වඩා ට්‍රැක්ටර් ආධාරකාරී වන බව ගොවීන් අවබෝධ කරගෙන ඇත. මහ කන්නයේදී වගා කරන ලද බිම් ප්‍රමාණයෙන් 65% ක්, හුදෙක්ම ට්‍රැක්ටර් යොදවා සි ජූළ කර ඇති අනුරාධපුර වැනි අයහපත් ජල සම්පාදනයක් ඇති පෙදෙස්වල මෙම තැඹුරුතාවය වඩාත් පැහැදිලි වන්නේය. අනෙක් අතට, බිම් කට්ටි ප්‍රමාණය අනුරාධපුරයෙහි මෙන්ම විශාල වන්නාවූද, සමාන දේශගුණික තත්වයන් පවතින්නාවූද යාබද පොළොන්නරු දිස්ත්‍රික්කයෙහිත් මිනිපෙහිත් මහ කන්නයේදී හුදෙක්ම යන්ත්‍රෝපකරණ මාර්ගයෙන් සකස් කර ඇත්තේ බිම් ප්‍රමාණයෙන් 22% ක් පමණකි. මීට එක් හේතුවක් නම් සර්පිල සම්පාදනයක් තිබීමයි. ට්‍රැක්ටර් භාවිතා කිරීමෙන් ගෙන් 35% දෙනෙක් අනුරාධපුරයෙහි මෙන්ම හම්බන්තොටේ යන්ත්‍රෝපකරණ භාවිතය සඳහා වැඩි මනාපයක් දැක්වීමට ඇති හේතුව වශයෙන් සඳහන් කළේ කුඹුරු ඉක්මණින් සකස් කිරීමේ අවශ්‍යතාවයයි. අනෙක් අතට, ජලය අවශ්‍ය වූ වහාම ලබා ගත හැකි බැවින් කුඹුරු ඉතාමත් ඉක්මණින් සකස් කිරීම පොළොන්නරුවෙහිදී වතරම්ම වැදගත් සේ නොපෙනේ. මේ නිසා තෙත් කලාපයෙහි සාමාන්‍යයෙන් දක්නට ලැබෙන පරිදි මෙම දිස්ත්‍රික්කයෙහිද වී හරකුන් වඩාත් වැදගත් වෘත්ත බලය සේ සැළැඹේ.

යන්ත්‍රෝපකරණ හිමිකම පිළිබඳ රටාවද කුඹුරු සකස් කිරීම හා වැපිරීම කෙරෙහි අහිතකර බලපෑමක් ඇති කරවන බව පෙනේ. ප්‍රධානතම වෘත්ත බලය ලෙස ට්‍රැක්ටර් උපයෝගී කර ගන්නා අනුරාධපුර සහ හම්බන්තොට යන දිස්ත්‍රික්ක දෙකෙහිම ට්‍රැක්ටර් භාවිතා කරන්නන්ගෙන් 90% කට වඩා එම යන්ත්‍රෝපකරණ කුලියට ගන්නේ වැඩි වශයෙන් වගා කටයුතු නොකරන අයගෙනි. එනම්, වෙළෙන්දන්, මෝල් රිච්කරුවන්, ගම් භාරයින් සහ ඉඩම් හිමියන් ආදී වශයෙනි. දිවයිනෙහි පොදු වශයෙන් දක්නට

ලැබෙන ට්‍රැක්ටර් යන්ත්‍රෝපකරණ භිෂකව සහ ට්‍රැක්ටර් භාවිතා කරන්නන් වැඩි වශයෙන් කුලියට ගනු ලබන එවැනි යන්ත්‍රෝපකරණ කෙරෙහි විශ්වාසයක් තැබීම නිසා නියම කර ඇති කන්න සටහන්වලට අනුව වැපිරීමේ කටයුතු සම්පූර්ණ කිරීමට ගොවිහි නිතර අසමත් වෙති. මෙම ගැටළුව නිසා ඇති වන අයහපත් ප්‍රතිඵල ජල සම්පාදන තත්වයන් අනුව වෙනස් වෙමින් වියළි කලාපයෙහි නොයෙකුත් ආකාරයෙන් පැහැදිලිව දක්නට ඇත. හම්බන්තොට වලවේ යෝජනා ක්‍රමය යටතේ ජලය අවශ්‍ය වෙලාවට ලබා ගත හැකිව තිබියදී, බිම් සකස් කිරීම සඳහා යොදා ගත යුතු වාහක බලය භිෂකව යටත් පිරිසෙයින් තරමක් දුරටවත් වැඩ පවත්වා ගැනීම සඳහා උපයෝජනා වශයෙන් ගොවිහි තවත්තේ වැපිරීම් කටයුතු කන්නයක් තුළ වරින් වර සිදු කිරීමට පටන් ගෙන ඇත. 1972/73 මහ කන්නයේදී වාරිමාර් ආදා පනත යටතේ නියම කරන ලද ව්‍යුහ දින ගණන් පිළිබඳ කිසිදු සැලකිල්ලක් නොදක්වමින් වැපිරීමේ කටයුතු මාස හතක් පමණ තෙක් දිගටම කරගෙන ගොස් ඇත. වගා සටහන මෙම ප්‍රදේශයේ කිසිසේත් අනුගමනය කරන බවක් නොපෙනෙන අතර ඒ හේතුකොටගෙන කන්න එක මත එක වැටීම සෑදෙන අයුරින් සිදු වේ. යල සහ මහ කන්න මේ අයුරින් එක මත එක වැටෙන විට එක් කන්නයක් සඳහා කිසියම් නිශ්චිත කාලසීමාවක් නියම කිරීම අසීරු වන අතර මේ නිසා සෑම අවුරුදු තුනකට හෝ හතරකට සැරයක් කන්නයක් අත හැරීම පවා සිදු වේ. පලදායීතාවය පිළිබඳව සලකන කල වැපිරීමේ කාලය තීරණාත්මක සාධකයකි. නොවැටිබර් මාසයේ වැඩ අධික කාල සීමාවෙහි ව්‍යුහ ලද බෝග වලින්, හම්බන්තොට සහ පොළොන්නරුව යන දිස්ත්‍රික්ක දෙකෙහිම පසුව මහ කන්නයේ ව්‍යුහ ලද බෝගවලට වැඩි අස්වැන්නක් අත්කරගන්න ලැබී ඇති අතර මෙයින් පැහැදිලි වනුයේ ව්‍යුහ කාලසීමාව අස්වනු කෙරෙහි බල පවත්වන අන්දමයි. විශේෂයෙන් පොළොන්නරුවෙහි ඔක්තෝබර් සහ නොවැටිබර් මාසවලදී සිය බෝග වැපුරු ගොවීන්ගේ සාමාන්‍ය අස්වැන්න දෙසැම්බර් මාසයේදී වැපුරු බෝග වලින් ලද අස්වැන්නට වඩා බෙහෙවින් වැඩි විය.

අනෙක් අතට, මහ කන්නයේ පවා ජල සම්පාදනය අසරීර තත්වයක පවතින අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කයෙහි වැපිරීම් කටයුතු වලවේ යෝජනා ක්‍රමය යටතේ මෙන් තම මනා පය පරිදි කරගෙන යාමේ නිදහසක් ගොවීන්ට නොලැබේ. එවැනි පරිසරික තත්වයන් යටතේ පොදුවේ දක්නට ලැබෙන ට්‍රැක්ටර් භිෂකව ගැටළු උපදවා ඇත. ලබා ගත හැකි ට්‍රැක්ටර් ප්‍රමාණය ඉල්ලුමට වඩා අතිශයින් අඩු හෙයින් අස්වැන්න ලද ඉඩම් ප්‍රමාණයන් සෑහෙන කොටසක් මහ කන්නයේදී පවා පුරන් වන්නට ඉඩ හැර ඇත.

1/ කන්නයක් තුළ වරින් වර වැපිරීම සඳහා ප්‍රධාන හේතු:

- (අ) ජලය අවශ්‍ය වෙලාවට ලබා ගත හැකි බව;
- (ආ) වාහක බලය භිෂකව සහ
- (ඇ) යල කන්නයේදී මාස 4 - 4 1/2 දක්වා වූ වි වර්ග වගා කිරීම.

4.3 අද ගොවි තත්වයට අදාළ වන පරිදි පලදායීතාවය

අද ගොවි තත්වය සම්බන්ධයෙන් විග්‍රහයක් කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් තොරතුරු ලැබී ඇත්තේ හම්බන්තොට, මහනුවර සහ කොළඹ යන දිස්ත්‍රික්ක තුනෙන් පමණකි.

සටහන 4-IV භූමි ක්‍රම තත්වයන්ට අනුව අස්වැන්න ප්‍රමාණය

	භූමි ක්‍රම තත්වයන්ට අනුව අස්වැන්න ප්‍රමාණය		අස්කරයක සාමාන්‍ය වග		අස්වැන්න	
	අයිති කරුවන්	අද ගොවීන්	අයිති කරුවන්	අද ගොවීන්	අයිති කරුවන්	අද ගොවීන්
	අක්කර	අක්කර	බ්‍රසල්	බ්‍රසල්	බ්‍රසල්	බ්‍රසල්
හම්බන්තොට	2.99	4.76	44.5	34.7	43.4	22.0
මහනුවර	2.23	1.47	46.4	50.0	36.9	44.3
කොළඹ	1.95	1.36	36.9	33.7	27.5	25.4

4-IV සටහනෙහි දක්වා ඇති තොරතුරු වලින් පෙනී යනුයේ භූමි ක්‍රම කාර්ය ධර්මය (ඉඩම් හිමි කරුවන් සහ 'සම්පූර්ණයෙන්ම' අද ගොවීන්) සාමාන්‍ය අස්වැන්න ප්‍රමාණය පිළිබඳ අනුරූප ප්‍රවණතාවයක් දිස්ත්‍රික්ක අතර දක්නට නොලැබෙන බවයි. හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයෙහි හිමි කරුවන් අද ගොවීන්ට වඩා වැඩි අස්වැන්නක් වාර්තා කළත් මහනුවර දක්නට ඇත්තේ ඒට පටහැනි තත්වයකි. කෙසේ වෙතත් විවිධ ඉඩම් කට්ටි ප්‍රමාණ කණ්ඩායම් අනුව අස්වැන්න පිළිබඳව සලකා බලන කළ අක්කර 2 තෙක් වන ඉඩම් කට්ටි ප්‍රමාණයෙහිදී අද ගොවීන්ට වඩා වැඩි අස්වැන්නක් ඉඩම් හිමි කරුවන් තිරතුරුවල ලබති. වගා කරන්නන්ගෙන් වැඩි දෙනෙක් මෙම කණ්ඩායමට වැටෙන හෙයින් අද ගොවීහු වඩාත් පලදායී යයි උපකල්පනය කිරීමට පුළුල් හේතුවක් නොමැත. ජල සම්පාදනය සහ ඉඩම් කට්ටි ප්‍රමාණය පදනම් කරගෙන අස්වැනු විග්‍රහ කරන විට හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයෙහි ඉඩම් හිමියන්ගේ සහ අද ගොවීන්ගේ සාපේක්ෂ කාර්ය ධර්මයන් වෙනස් වන්නට හැකිදී නැත.

කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයෙහි අද ගොවීහු ඉඩම් හිමියන්ට වඩා අක්කරයකින් අඩු අස්වැන්නක් ලැබුවත් එම වෙනස වෙනස්ව කැපී පෙනෙන සුළු නොවේ. මේ නිසා තෙත් කලාපීය දිස්ත්‍රික්කයන්හි අද ගොවීහු යටත් පිරිසෙයින් ඉඩම් හිමියන් තරමටම පලදායී අයුරින් නිෂ්පාදන කටයුතු කරන්නේ යයි පිළි ගනනහොත් හම්බන්තොට තත්වය කෙසේ පැහැදිලි කළයුතු වන්නේද? මෙම තත්වයන් දෙක පුළුල් වශයෙන් පහත සඳහන් පරිදි වර්ගීකරණය කළ හැක:

(අ) හම්බන්තොට දක්නට ලැබෙන පරිදි ඉහළ අඳ ගොවි චට්ටම - අඩු කුලිය - විශාල බිම් කට්ටි ප්‍රමාණයන්;

(ආ) මහනුවර සහ කොළඹ දක්නට ලැබෙන පරිදි ඉහළ අඳ ගොවි චට්ටම - ඉහළ බදු කුලිය - කුඩා බිම් කට්ටි ප්‍රමාණයන්.

දෙවනුව සඳහන් කර ඇති තත්වයෙහිදී, අප්‍රමාණවත් බිම් කට්ටි ප්‍රමාණය මෙන්ම අයහපත් භුක්ති ප්‍රමාණයද ඒකාබද්ධ වී ඇති ලෙස පෙනෙන හෙයින් සාමාන්‍යයෙන් සලකනු ලැබෙනුයේ එම තත්වය පහත් පලදායීතාවයකට තුඩු දෙන බවයි. එහෙත් පලදායීතාව චට්ටමවලදී මෙය පිළිබිඹු වී නැත. ඒ අනුව සැලකිය යුත්තේ මෙම තත්වය කෙරෙහි බලපෑමක් වන වෙනත් සාධක ඇති බවයි. තාවකාලික කල්පිත කිහිපයක් ඉදිරිපත් කිරීමට පිළිවන.

(I) තෙත් කලාපයෙහි, විශේෂයෙන්ම මහනුවර ඉඩම් හිමියා තරමක්දුරට ගොවිතැන ගැන තීරණ ගැනීමේ කාර්යයන් ඉටු කරයි. උසස් පලදායීතාවයක් හා එක එල්ලේ සම්බන්ධ කළහැකි යෙදවුම් ඉඩම් හිමියා සපයන නිසා (ප්‍රධාන වශයෙන් බිත්තර වී සහ පෝර) අඳ ගොවි තත්වය පිළිබඳ අයහපත් බලපෑම් එතරම් ප්‍රමාණයකට ක්‍රියාත්මක නොවන්නට පිළිවන. මෙම කණ්ඩායම් දෙක අනුගමනය කරන කළමනාකරණ පිළිවෙත්වල එතරම් වෙනසක් දක්නට නොලැබීමෙන්ද මෙම සාධකය පැහැදිලි වෙයි. අඳ ගොවි කණ්ඩායම්වලට සාමාන්‍යයෙන් යෙදවුම් ලබා ගැනීමේ දුෂ්කරතා ඇති බවද මෙයින් උපකල්පනය කෙරේ.

(II) බිම් කට්ටි ප්‍රමාණයේ කුඩා බව සහ අධික කුලී පිළිබඳ තත්වයක් පවතින විටෙක තම පවුලේ අවශ්‍යතාවයන් සහ කුලී අවශ්‍යතා වයන් සපුරාලීමට ප්‍රමාණවත් තරම් නිෂ්පාදනය කරනු සඳහා වගා කටයුතු සුඤ්ච කිරීමට අඳ ගොවීන්ට සිදුව ඇත. ✓

(III) බද්ද සම්බන්ධයෙන් අඳ ගොවීන්ට මුහුණ දීමට සිදුව ඇති අභව්‍යතා නිසා වැඩියෙන් නිෂ්පාදනය කිරීමට අඳ ගොවීන් යොමු වේ. එමගින්, හොඳ කුලියක් ගෙවීමෙන් බද්ද ඉදිරියටද තබා ගැනීමේ ඉඩ තව ලැබෙන්නේය.

භුක්ති ප්‍රමාණයේ කාර්යය අතර අස්වනු පිළිබඳ හරස් අංශ සංසදනයක ප්‍රතිඵල සම්බන්ධයෙන් එතරම් අවධාරනයක් නැතිව නොහැක. එවැනි සංසදනයන් සාමාන්‍යයෙන්ම

✓/ එච්.ඩී. ඩයස් - A Land Reform Policy in the Context of HYVs - unpublished paper.

සමීක වන අතර එක් යෙදවුමක් පමණක්, එනම් හුවියෙහි පලදායීතාවය මත පමණක් පදනම්ව ඇත.^{1/} එහෙයින් ඉඩම් හිමි කරුවන් හා අද ගොවීන්ගේ සාපේක්ෂ කාර්යක්ෂමතාවය තවදුරටත් පර්යේෂණ කටයුතු අවශ්‍ය වන ගැටළුවක් ලෙස සැලකිය යුතු වන්නේය.

4.4 නිගමනය

අධ්‍යයනයට යොමු වූ පෙදෙසෙහි පලදායීතාවය සමස්තයක් වශයෙන් සැලකීමේදී ඉහත සඳහන් කරන ලද පරිසරික හා සමාජ-ආර්ථික සාධක, කළමනාකරණ මට්ටම් හා පලදායීතාවය තෙරෙහි විවිධ ප්‍රමාණයේ බලපෑම් ඇති කරයි. ජල සම්පාදනය හා හුණි ක්‍රම, වගා කරන බිම් කට්ටි ප්‍රමාණය තෙරෙහි අන්‍යෝන්‍ය අයුරින් බලපවත්වන නිසා මෙකී විචල්‍යයන් සහ කළමනාකරණ මට්ටම් අතර පවතින සම්බන්ධතාවය එතරම් පැහැදිලි නොවේ. කෙසේ වෙතත් පර්යේෂණයට යොමු වූ විචල්‍යයන් තුන අතුරින් කළමනාකරණ මට්ටම් සහ පලදායීතාවය තෙරෙහි බලපවත්වන ඉතාමත් වැදගත් සාධකය ජල සම්පාදනය බව ලබා ගත හැකි සියළුම තොරතුරු වලින් පෙන්නුම් කරයි.

1/ බ්‍රිජ්ණ භාරද්වාජ් - See Krishna Bharadwaj, Production

Conditions in Indian Agriculture, Cambridge University Press, London, 1974.

5 වෙනි පරිච්ඡේදය

ආදායම්

උපරිම වී නිෂ්පාදනයක් සඳහා සැලසුම් කිරීමේදී, කුඹුරු ගොවිතැන් කරන සියළු දෙනාගේ පිටත තත්වය නගාලීමේ අරමුණ අවතත කළ නොහැක. පලදායීතාවය වැඩි කරනු ලැබීමෙන් පමණක් සමානත්වතාවය පිළිබඳ පරමාර්ථය සාධනය කළහැකි යයි සහතික විය නොහේ. තවත් සාකච්ඡාවට යොමු වූ සංකීර්ණ සාධක පිළිබඳ පසුතලයෙහි පිහිටා, ගොවිතැන්ගේ ආදායම් තත්වය පිළිබඳ විග්‍රහයක් මෙම පරිච්ඡේදයෙන් සිදු කෙරේ.

ආදායම් තොරතුරු සාකච්ඡා කිරීමේදී පිළිගත හැකි අවම ආදායම් මට්ටම පිළිබඳ සංකල්පය අදාළ වන්නේය. අතිකුත් කරුණු අතර පවුලේ ප්‍රමාණය, සාමාන්‍ය පරිභෝජන තත්වයන් සහ පෝෂණය පිළිබඳ පිළිගත් මට්ටම් මත මෙය රැඳී පවතී.

අධ්‍යයනයට යොමු වූ දිස්ත්‍රික්කවල පවුලේ සාමාන්‍ය ප්‍රමාණය හතක් පමණ විය. අවම ආදායම් මට්ටමක් ගණනය කිරීම සඳහා සවිස්තර තොරතුරු නොමැති හෙයින් පවුලේ අවශ්‍යතාවයන් සපුරා ගැනීමේදී රු. 3,000/- ක වාර්ෂික ශුද්ධ ආදායමක් සෑහේ යයි අදහස් කෙරේ.^{1/} දළ පදනමක් මත මෙම ප්‍රමාණය රු. 4,000/- ක් පමණ වන්නට පිළිවන.^{2/} මෙම ආදායම් මට්ටම ඉපදවිය හැකි කුඹුරු බිම් කට්ටියෙහි ප්‍රමාණය, පලදායීතාවයෙහි සහ ශාසන නිවුතාවයෙහි වෙනස්කම් මත ප්‍රධාන වශයෙන් රැඳී පවතිමින් එක් එක් පළාත් අනුව වෙනස් වේ. එහෙත් තම ආදායම හුදෙක්ම වී වලින් පමණක් ලබා ගන්නා වී ගොවිතැන් කරන කුඹුරුවල ප්‍රමාණය කොළඹ 4% සිට හම්බන්තොට 32% දක්වා විචලනය වේ. අර්ධකාලීන ගොවිතැන්ගේ සංඛ්‍යාව තෙත් කලාපීය දිස්ත්‍රික්කයන්හි සාමාන්‍යයෙන් ඉහළ ප්‍රමාණයක පවතී. මෙයින් පෙන්නුම් කෙරෙන්නේ විකල්ප රැකියා අවස්ථා වැඩියෙන් ඇති බවකි. අවම බිම් කට්ටි ප්‍රමාණය තක්සේරු කළයුත්තේ මෙම අතිකුත් ආදායම් මාර්ගය සැලකිල්ලට ගැනීමෙනි.

1/ ටී.ජෝගරත්නම් - The small Farmer in Sri Lanka. Conference on Agriculture in the Economic Development of Sri Lanka, Ceylon Studies Seminar, Peradeniya Campus, 1974.

2/ මෙහිදී යොදාගෙන ඇති ශුද්ධ/දළ ආදායම් අනුපාතය තරමක් ඉහළ සම්භාවයක පවතින්නේ යයි තර්ක කිරීමට පිළිවන. එහෙත් මෙම ගොවීහු වී වලින් ලැබෙන ආදායම මත පමණක් රැඳී නොපවතින්.

සටහන 5-1 එක් පවුලක දළ වාර්ෂික ආදායම - රුපියල්

	රු. 4,000/- ට වඩා උපයන සියළුම වැරදි වලින් ලැබුණ ආදායම	වගා කරන්නන්ගේ ප්‍රතිශතය	වි වලින් ලැබෙන ආදායම	මුළු ආදායමේ ප්‍රතිශතය	අනිකුත් වාර්ගවල ආදායම
පොළොන්නරුව	7,915	75	5,943	75.1	1,972
හම්බන්තොට	3,565	31	3,041	85.3	524
අනුරාධපුර	4,768	41	3,260	68.4	1,508
මහනුවර	4,083	35	2,287	56.0	1,796
කොළඹ	4,895	33	1,335	27.3	3,560

පවුලක සම්පූර්ණ වාර්ෂික ආදායම පොළොන්නරුවෙහි රු. 7,915/- සිට හම්බන්තොට රු. 3,565/- දක්වා වෙනස් වෙයි. යල කර්තයේදී ඉතාමත් අසතුටුදායක අස්වැන්නක් ලැබුණ හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයෙහි හැරුණුවිට අන් ප්‍රදේශවල නියමිත අවම ආදායම සාක්ෂාත් කරගෙන ඇත. කලින් පරිච්ඡේදවලදී සඳහන් කරන ලද සතුටුදායක තත්වයන් යටතේ උසස් පලදායීතා වයස් පිළිබිඹු කරන පොළොන්නරුවෙහි ඉහළ ආදායමක්ද දක්නට ලැබේ. පොළොන්නරුවේ හැරුණුවිට සියළුම දිස්ත්‍රික්කවල වගා කරන්නන්ගෙන් වැඩි සංඛ්‍යාවක් (60% - 70%) රු. 4,000/- ට අඩු ආදායමක් ලබන බව ආදායම් ව්‍යාප්ති සංඛ්‍යා පෙන්නුම් කරයි.

පවුලේ සම්පූර්ණ ආදායම තුළ වි වලින් ලැබෙන ආදායම් කොටස පිළිබඳව සලකා බලන විට වියළි කලාපීය හා තෙත් කලාපීය විෂමතාවයන් පැහැදිලි වේ. කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයෙහි ආදායමෙන් 1/3 කට අඩු ප්‍රමාණයක් වි වලින් ලැබේ. වි වලින් ලැබෙන ආදායම් ප්‍රමාණය ඉහළ වනුයේ වියළි කලාපීය පෙදෙස්වලය. ^{1/} ආදායම් අඩුවෙන් වාර්තා කිරීමේ ඉඩ තඩ ගණන් ගතහොත් වියළි කලාපීය දිස්ත්‍රික්කයන්හි තත්වයන් පෙනී

1/ වි වලින් ලැබෙන ආදායම මත වැඩි රඳා පැවැත්මක් ජනපද යෝජනා ක්‍රමයන්හි දක්නට ලැබේ. ප්‍රධාන ජනපද යෝජනා ක්‍රම හයක් සම්බන්ධයෙන් වැනදි කරන ලද සමීක්ෂණයන් හෙළිදරව් වූයේ පවුලේ සම්පූර්ණ ආදායමින් 70 - 90% ක් වි වලින් ලැබෙන බවය. ටී.ජේ.ගරුණම් -

යනුයේ වී වලින් පමණක් රු. 4,000/- ක දළ ආදායමක් ලැබිය හැකි බවයි. 1/

වී වලින් ලැබෙන ශුද්ධ ආදායම පිළිබඳ තොරතුරු ලැබී ඇත්තේ 1972 යල තත්තය සඳහා පමණි. අනුරාධපුර සහ පොළොන්නරුව දිස්ත්‍රික්ක සම්බන්ධයෙන් එක් තත්තයකට රුපියල් 1,500/- ක අවම මට්ටම ජ්‍යා තරගෙන ඇත. 2/

මෙහි ආදායම්වල වෙනස්කම් පලදායීතාවය තෙරෙහි බල පවත්වන බිම් කැබලිවල ප්‍රමාණය, ගුණිති හුමය හා ජල සම්පාදනය ආදියෙහි ඇති වෙනස්කම්වලට සම්බන්ධ වන්නේය. අද්‍යොක්ෂිත පරිදි ගොවි පවුලක ආදායම්, බිම් කට්ටි ප්‍රමාණය හා කෙලින්ම සම්බන්ධ වන හෙයින් මේ අනුව වියළි තලාපයීය දිස්ත්‍රික්ක වාසි සහගත තත්වයක පවතී.

(අ) අධික බිම් කුලියක් ගෙවීමට සිදු වීම නිසා ගොවි පවුලක ඉපැයීම් සෑහෙන තරම් නි අඩු වෙයි. පිළිවෙලින් හම්බන්තොට, මහනුවර සහ කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයන්හි හුදෙක්ම අද ගොවීන්ගේ මුදලින් කෙරුණු කාරක වියදම් වලින් 27% ක්, 46% ක් සහ 37% ක් බිම් කුලිය වන්නේය.

(ආ) අතිකුණි මාර්ග වලින් ලැබෙන ආදායම අද ගොවි කාණ්ඩය සම්බන්ධයෙන් පහත මට්ටමක පවතී. අද ගොවීන්ගේ පිටස්තර රැකියා රටාවෙන් පැහැදිලි වනුයේ සිව්න වැඩි වශයෙන් නුපුහුණු ශ්‍රමිකයන් හා කම්කරුවන් වශයෙන් සේවයේ නිරත බවයි. ඉබ්බි හිමි කාණ්ඩයෙහි පවුලේ සාමාජිකයින්ගෙන් වැඩි දෙනෙක් ලිපිකරු/ රජයේ වැටුප් ලබන රැකියාවල නිරතව සිටිති.

ජල සම්පාදනය පිළිබඳ ධනාත්‍ය තත්වයන්ද, ආදායම් විෂමතාවයන් උද්ගත කරවයි. සර්ව ජල සම්පාදන යෝජනා හුමයන් යටතේ වගා කටයුතු කරන්නන් හට සිව්වැනි පරිච්ඡේදයේ දක්වා ඇති පරිදි තව වගා පිළිවෙත් මාලාවක් වඩා හොඳින් අනුගමනය කිරීමට පිළිවන් වන්නේය. පොළොන්නරුව සහ මිනිපේ නිදසුන් වේ.

1/ වීවල මිල ගණනය කර ඇත්තේ බුසල රු. 14/- බැගිනි. රු. 33/- ක වර්තමාන මිල අනුව ආදායම වැඩි විය හැකි වුවත් ශුද්ධ ආදායමෙහි ප්‍රවණතාවය රජය පවතිනුයේ නිෂ්පාදන පිරිවැයෙහි සිදු වන වෙනස්කම් මතය. 1974 යල තත්තය සඳහා පවත්වාගෙන යනු ලැබූ ගොවිපල මාර්ග වලින් ලද තොරතුරු වලින් පෙනී යනුයේ අක්කරයක් සඳහා වියදම පිළිවෙලින් හම්බන්තොට සහ කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයන්හි 90% කින් සහ 66% කින් වැඩි වී ඇති බවයි. පොළොන්නරුව හා මහනුවර දිස්ත්‍රික්කවල මෙම වැඩි වීම මීට වඩා සුළු ප්‍රමාණයක් වේ. මේ දත්ත වලින් දිස්ත්‍රික්ක තත්වය නියෝජනය කොටන්නට පිළිවන.

2/ මෙම සංඛ්‍යා ලේඛන එක් තත්තයක් සඳහා බැවින් ඒවා භාවිතා කළ යුත්තේ ප්‍රවේශමනි.

පලදායීතාවය පිළිබඳ අංශයේ සලකා බලන කල වගා කටයුතු අතින් වැඩි හැකියාවක් දක්නට ලැබෙන පෙදෙස් කෙරෙහි අවධානය වැඩි වශයෙන් යොමු කළයුතු යයි තර්ක කිරීමට පිළිවන. එහෙත් ඉහළ හා පහළ මට්ටමක නිෂ්පාදන තත්වයන් පවතින පෙදෙස් අතර මිටත් වැඩි වෙනස්කම් මේ හේතුකොටගෙන ඇති විය හැකිය. වී ගොවිතැන් කරන කුඩා කුඩුරු කට්ටි ප්‍රධාන වශයෙන් තෙත් කලාපයේ දක්නට ලැබේ. ව්‍යාප්ති සේවාවන් හා යෙදවුම් සැපයීම තෝරා ගත් දිස්ත්‍රික්ක සඳහා සිදු කිරීමෙන් කුඩා බිම් කට්ටි හිමියන් හට අසාධාරණයක් සිදු විය හැක. මෙම තණ්ඩායමට අයත් ගොවීන් හට විකිණීම සඳහා අතිරික්තයක් නොමැති නිසාත්, ණය ලබා ගැනීම සඳහා ඔවුන් සතු පුදුපුකම් පහත් මට්ටමක පවතින නිසාත් සතුටුදායක නිෂ්පාදන මිල ප්‍රතිපත්ති වලින් වැඩි ප්‍රයෝජනයක් ලැබිය නොහැක. මෙම තණ්ඩායම සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීම සඳහා වෙනස් ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය කළයුතු වනු ඇත. බදු භ්‍රමවත් කිරීම, පවුල නිෂ්පාදනය, විකල්ප රැකියා අවස්ථා සපයා දීම සහ ගොවිපලෙන් පිටත රැකියාවන්හි පලදායීතාවය වැඩි කිරීම සඳහා පියවර ගැනීම ආදිය, සලකා බැලිය යුතු ඇතැම් පිලියම් වන්නේය.

6 වෙනි පරිච්ඡේදය

ග්‍රාමීය ආයතන

ග්‍රාමීය ආයතන, සිසියම් නිශ්චිත පරමාර්ථයන් සාධනය කර ගැනීම සඳහා ඇති මාර්ගයක් පවතී. ඒවායේ සංවිධානය, කාර්ය සම්බන්ධතාවය සහ ක්‍රියාත්මක වන ක්‍රමය පිළිබඳව සැලකිලිදී ආයතන ක්‍රියාත්මක වන සිසියම් විශේෂ ප්‍රදේශයක් තුළ පවතින තොරතුරු භෞතිකමය මෙන්ම ජිනිස් සම්පත් පිළිබඳ වෙනස්කම් කෙරෙහි විමසිලිමත් විය යුතුය. විවිධ සම්පත් සහ විවිධ නිෂ්පාදන ක්‍රම සතු පිරිසකට සේවය කරන, කාලානුරූප තොවු ග්‍රාමීය ආයතනයක් එම ගොවි පිරිසේ අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලීමට නිතැතින්ම අපොහොසත් වනු ඇත.

කලින් පරිච්ඡේදවලදී විමසිලිමට යොමු වූ ජලය ලබා ගත හැකි බව, බිම් කට්ටිවල ප්‍රමාණය, හුණි ක්‍රම ආදිය සම්බන්ධයෙන් දිස්ත්‍රික්ක පහේ පවතින වෙනස්කම් නිසා සම්පත් වඩාත් කාර්යක්ෂම අයුරින් උපයෝගී කරගෙන වැඩි පලදායීතාවයක් ලබා ගැනීමට තව එකී වෙනස්කම් සැලකිලිමට ගෙන ග්‍රාමීය ආයතන සංවිධානය කිරීම අවශ්‍ය වන්නේය.

කෂිකම් ව්‍යාප්ති සේවය සහ සවුපකාර ආයතන විසින් සපයනු ලැබෙන සේවාවන් සම්බන්ධයෙන් මෙහිදී තොරතුරු ලබා ගන්නා ලදී.

6.1 ව්‍යාප්ති සේවය

ව්‍යාප්ති අංශයන් සම්බන්ධයෙන් දිස්ත්‍රික්ක හෝ පුළුල් ප්‍රදේශ අතරතුර සැලකිය යුතු වෙනසක් ලැබී ඇති තොරතුරු වලින් හෙළි නොවේ. ගොවිතටයුතු ගැන තොරතුරු ලබා ගත් මූලික මාර්ගය කෂිකම් දෙපාර්තමේන්තුවේ ව්‍යාප්ති සේවය විය. ගොවීන්ගෙන් සැහෙන සංඛ්‍යාවක් කෂිකාර්මික ව්‍යාප්ති මධ්‍යස්ථාන දෙස තෙත් යොමු කළේ තොරතුරු නිෂ්පාදන හා ද්‍රව්‍යමය යෙදවුම් ලබා ගත හැකි මාර්ගයක් ලෙසය. කෂිකාර්මික ව්‍යාප්ති මධ්‍යස්ථානවලට යන්නේ තවර හේතුවනවදැයි ගොවීන් දත්ත ඇති කරුණු වලින් මේ බව පැහැදිලි වේ. මෙම මධ්‍යස්ථානවලට ගිය ගමන් වාර වලින් 60 - 65% ක් පමණ බිත්තර වී සහ අනිතුරු ද්‍රව්‍ය ඒලදී ගැනීම සඳහා විය. වී ගොවිතැන සඳහා වැඩි හැකියාවක් ඇති පොළොන්නරුව වැනි පෙදෙසක පවා ව්‍යාප්ති මධ්‍යස්ථාන කරා ගිය ගොවීන්ගෙන් 40% ක් පමණක්, ශිල්පීය උපදෙස් විමසුවේ.

තව වැඩි අස්වනු වී වර්ග ප්‍රමාණය කර හැරීමෙහි ලා ව්‍යාප්ති සේවය අතිශයින් සාර්ථක වූයේය. ගොවීන්ගෙන් වැඩි සංඛ්‍යාවක් පෝර හාචිතා කළත් නිර්දේශවලට අනුවම එසේ කරන ලද්දේ ගොවීන්ගෙන් ඉතා කුඩා සංඛ්‍යාවක් බව පැහැදිලි විය. ගොවීන් විසින් දත්ත ලද අදහස්වලට අනුව, ගොවීන් ව්‍යාප්ති

මධ්‍යස්ථානවලට ගිය ගමන්වලට වඩා ව්‍යාප්ති සේවකයන් ගොවිපලටම පැවිණිවයි, නව වැඩි අස්වනු වී වර්ග යොදා ගැනීම හා පෝර නියම ප්‍රමාණයෙන් භාවිතා කිරීම ආදී කරනු වඩාත් හොඳින් අනුගමනය කිරීමට වඩා බලපෑවේ. මහනුවර හැර අනික් සියළුම දිස්ත්‍රික්කවල ගොවීන්ගෙන් වැඩි දෙනෙක් (60-80%) ව්‍යාප්ති මධ්‍යස්ථානය පිහිටි තැන පිළිබඳව දැනගෙන සිටියහ. එහෙත් ඇත්ත වශයෙන්ම එම ස්ථානයට ගිය ගොවීන්ගේ සංඛ්‍යාව 40-50% අතර වෙනස් වීම්. ගොවීන් බොහෝ දෙනෙක් ව්‍යාප්ති කාර්ය මණ්ඩලය හවු වන හැටි දැනගෙන සිටියත් සැලකිල්ලට යොමු වූ කන්නයේදී එසේ හවු වීමට උත්සාහ දැරුවේ සාමාන්‍ය වශයෙන් ඔවුන්ගෙන් 1/3 කටද අඩු සංඛ්‍යාවකි. බොහෝ අවස්ථාවලදී ගොවිපලවලදීම ගොවීන් හවු වීමේ මූලික ප්‍රයත්නය දරන ලද්දේ කෘෂිකාර්මික ව්‍යාප්ති සේවකයින් විසිනි.

ව්‍යාප්ති සේවාවන් සමඟ ගොවීන්ගේ සම්බන්ධතාවය (හවු වන වාර ගණන (Contact score) අනුව නිගමනය කර ඇත) දිස්ත්‍රික්ක අතර සාමාන්‍යයෙන් සමාන තත්වයක පැවතුණි. වැඩි අස්වනු ගෙන දෙන වී වර්ග උපයෝගී කර ගැනීමේ මට්ටම් සහ හවු වන වාර ගණන අතර සාමාන්‍යයෙන් ධන සම්බන්ධතාවයක් දක්නට ලැබුණි.

ඉඩම් කට්ටියේ ප්‍රමාණය සහ ජල සම්පාදනය අනුව දිස්ත්‍රික්ක පහේ ව්‍යාප්ති කටයුතු පරිමාණ කැපවීමට පෙණී යනුයේ විශාල බිම් කට්ටිවල වැඩි කරන ගොවීන් සහ ප්‍රධාන වාරිමාර්ග ප්‍රදේවල සිටින ගොවීන්, ව්‍යාප්ති ක්‍රම කෙරෙහි වැඩි අනුකූලතාවයක් දක්වන බවයි. එක් අක්කරයකට හෝ ඊට අඩු ප්‍රමාණයක බිම් කට්ටියක් වශා කරන ගොවීන් සඳහා වූ ව්‍යාප්ති කටයුතු (නොයෙකුත් ව්‍යාප්ති ක්‍රමවලට නිරාවරණය වන ප්‍රමාණය අනුව මනින කළ) ඉතාමත් පහත් මට්ටමක පැවතුණි.

විශේෂයෙන් වැඩි අස්වනු ගෙන දෙන අළුත් වී වර්ග අනුගමනය කිරීමේදී සියළුම දිස්ත්‍රික්කවල වැදගත් සන්නිවේදන මාර්ගයක් වූයේ අසල්වැසි ගොවීන්ය. කෙසේ වෙතත් පෝර නිර්දේශ වැනි වඩාත් ශිල්පීය සමභාවයක වන තොරතුරු සම්බන්ධයෙන් අසල්වැසි ගොවීන් එතරම්ම සපලදායක ආරම්භ මාර්ගයක් නොවීය. අසල්වැසි ගොවීන්ගේ වැදගත්කම සලකන කළ තොරතුරු ප්‍රචලිත කිරීමෙහි ලා 'තායක' හෝ ප්‍රගතශීලී ගොවීන් කෙරෙහි විශ්වාසය තැබීම වැඩිදායක සේ පෙනී යයි.

6.1.1 ගොවි පුහුණුව

වී නිෂ්පාදනය වැඩි කර ගත හැක්කේ තම සම්පත් කාර්යක්ෂම අයුරින් හා ආර්ථිකමය අයුරින් උපයෝගී කර ගැනීම පිළිබඳ අවශ්‍ය තොරතුරු, දැනුම හා දක්ෂ

1/ 'හවු වන වාර ගණන' පිළිබඳ නිර්වචනයක් සඳහා ඒ ඒ දිස්ත්‍රික්ක අධ්‍යයන බලන්න.

තාවයන් ගොවීන් විසින් ලබා ගත් විට පමණකි. මෙම කාර්යය සපුරාලීම සඳහා සියළුම දිස්ත්‍රික්කවල භාවිතා කරන ලද එක් ක්‍රමයක් වූයේ ගොවි පුහුණු පංති පැවැත්වීමයි. කෙසේ වෙතත් පුහුණු පංතිවලට පැවිණි ප්‍රමාණය සාමාන්‍යයෙන් පහත් මට්ටමක විය. එය (මහනුවර) 15% සිට (පොළොන්නරුව) 34% දක්වා වෙනස් වීණි. සියළුම දිස්ත්‍රික්කවල ගොවීන්ගෙන් වැඩි දෙනෙක් සඳහන් කළේ ගොවි පුහුණු පංති පිළිබඳව ඔවුන් තොදැන සිටි බවයි. එහෙයින්, කලින් ප්‍රචාරක කටයුතු කර පුහුණු පංති නිතර නිතර පැවැත්වීම වැඩිදායක වන්නේය.

පොදුවේ සලකන කල, දියුණු වගා පිළිවෙත් වැඩි ප්‍රමාණයකින් අනුගමනය කිරීම ප්‍රධාන වශයෙන් වී නිෂ්පාදනය කරන ප්‍රදේශවල විශේෂයෙන් දක්නට ලැබේ. මෙයින් පෙනී යනුයේ ව්‍යාප්ති සේවාව මගින් මෙම පිළිවෙත් පිළිබඳ අවබෝධයක් දැනටමත් ගොවීන් අතර ඇති කර තිබෙන බවයි. එතතුදු වුවත් ගොවීන්ගේ දැනුම වැඩි කරලීම සඳහා අවශ්‍යතා වයක් ඇති බව පෙනී යයි. ඒ නිසා මෙම ප්‍රදේශවල ව්‍යාප්ති උපාය මාර්ගයක් විය යුත්තේ දැනට භාවිතා දැනුම ගුණාත්මක අතින් වැඩි කරලීම සඳහා ක්‍රම උපක්‍රම යෙදීමයි. පුළුල් අයුරින් ගොවි පුහුණු පංති පැවැත්වීම, මෙම කාර්යය සාක්ෂාත් කර ගැනීමට ඇති හොඳම මාර්ගය බව පෙනේ.

6.2 සමුපකාර

සියළුම දිස්ත්‍රික්කයන්හි සමුපකාරවල සාමාජික සංඛ්‍යාව ඉහළ ප්‍රමාණයක පැවතුණි. එය කොළඹ 77% සිට පොළොන්නරුව 98% දක්වා වෙනස් විය. සමුපකාරය නිෂ්පාදන යෙදවුම් සහ ණය සඳහා පමණක් නොව වී අලෙවිය සඳහාද ඇති මාර්ගයකි. සපයනු ලැබෙන ඉතාමත් වැදගත් යෙදවුම වනුයේ පෝරයි. වගා ණය සහ බිත්තර වී සඳහා සමුපකාරය කෙරෙහි රඳා පැවතීම තෙක් කලාපීය දිස්ත්‍රික්ක දෙකෙහි අඩු විය. කුඩා ඉඩම් හිමියන් හා සමග සාමෘද්‍යව සලකන කළ විශාල බිම් කට්ටි වගා කරන්නන් විසින් සමුපකාර සේවාවන් වැඩියෙන් උපයෝගී කරගෙන තිබුණි. පොදුවේ සලකන කළ ඉහත සඳහන් යෙදවුම් සැපයීමේදී අද ගොවීන් හට වෙනසක් වී ඇති බවක් නොපෙනේ.

ලබාගෙන ඇති ණය මුදල් පිළිබඳ තොරතුරු වලින් පැහැදිලි වනුයේ සමුපකාරය කෙරෙහි ගොවීන්ගේ රඳා පැවැත්ම දිස්ත්‍රික්කයෙන් දිස්ත්‍රික්කයට වෙනස් වන බවයි. වගා කරන්නන්ගෙන් 90% ක් පොද්ගලික මාර්ග වලින්ද 7% ක් පමණක් සමුපකාරයෙන්ද ණය ලබා ගත් කොළඹ හුවා දක්වනුයේ එක් අන්තයකි. අනුරාධපුර සහ හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කද ආයතනික නොවන ණය මාර්ග කෙරෙහි වැඩි රඳා පැවැත්මක් පෙන්නුම් කරයි. අනෙක් අතට සමුපකාරයෙන් ණය ගන්නන්ගෙන් වැඩිම ප්‍රමාණයක් දක්නට ලැබෙන්නේ පොළොන්නරුවෙහිය (58% ක් සමුපකාරයෙන් පමණකි). උසස් නිෂ්පාදන හැකියාවක් ඇති ජනපද යෝජනා ක්‍රමයක, මෙම ආයතනය සාජ්මක ලෙස ක්‍රියාකාරී වන අන්දම මෙයින් පෙන්නුම් කරනවා විය හැක.

ණය ආපසු පියවා ගැනීම, වැඩි නිෂ්පාදන හැකියාවක් ඇති ප්‍රදේශයන්හි ගැටළුවක් ලෙස නොපෙනේ. කෙසේ වෙතත් ආයතනික මාර්ග වලින් ලබා ගත් ණයවලට වඩා පෞද්ගලික මාර්ග වලින් ලබා ගත් ණය වැඩි ප්‍රමාණයක් ආපසු පියවා ඇත. හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයෙහි ණය පියවීමේ සම්පූර්ණ ප්‍රමාණය 67% ක් වූ අතර ආයතනික මාර්ග වලින් ලබා ගත් ණය සඳහා, අනුරූප ප්‍රමාණය 35% ක් පමණක් විය. ණය ආපසු නොගෙවීමට ප්‍රධාන හේතුව වශයෙන් ගොවිහිමි නිතරම සඳහන් කළේ බෝග පාවටයි. නමුත් සම්පූර්ණය පැවති කාලය තුළ රැස් කර ගත් නිෂ්පාදන තර්වයන් පිළිබඳ තොරතුරු මෙම හේතුව නිරතුරුවම තහවුරු නොකළේය.

අතිරික්ත වී ප්‍රමාණයෙන් වැඩි හරියක් සමුපකාරවලට විකුණන ලදී. බිම් කට්ටිවල ප්‍රමාණය හෝ භුක්ති ක්‍රම කණ්ඩ අනුව වගා කරන්නන් විසින් අලෙවි කරනු ලබන වී ප්‍රමාණය පිළිබඳ අනුරූප ප්‍රවණතා වයක් දක්නට නොලැබේ.

7 වෙනි පරිච්ඡේදය

සාරාංශය හා නිගමන

1. ශ්‍රමය

ඉඩම් ඒකකයකට ඇති පවුලේ ශ්‍රමය පිළිබඳ දත්ත වලින් පැහැදිලි වනුයේ වියළි කලාපයට වඩා තෙත් කලාපය වාසිදායක තත්වයක පවතින බවයි. සියළුම ගොවි කණ්ඩායම් විසින් කුලී ශ්‍රමය භාවිතා කෙරේ. මෙය වී ගොවිතැනෙහි තනිත රටාව හා අනුගමනය කරන වගා පිළිවෙත් පිළිබඳ වෙනස්කම් හා බැඳී පවතී.

2. ඉඩම් හුක්කි ක්‍රමය

(අ) ඉඩම් හුක්කි ක්‍රම සම්බන්ධයෙන් විවිධතා වයස් පවතින අතර හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයෙහි සහ තෙත් කලාපීය දිස්ත්‍රික්ක දෙකෙහිද අද ගොවි ක්‍රමය ඉහළ මට්ටමක පවතී. අද ගොවි ක්‍රමය යටතේ ගොවිතැන් කටයුතු කිරීම හා ඉඩම් ප්‍රමාණවල කුඩා බවද තෙත් කලාපීය දිස්ත්‍රික්කවල වැඩි වශයෙන් පවතින්නේය.

(ආ) ඉඩම් හිමි අද ගොවි සම්බන්ධතාවය පිළිබඳ විග්‍රහයකින් පෙනීයනු ලබන්නේ ඉඩම් හිමියන් වැඩි දෙනෙක්, වගා කටයුතු නොකරන අයින් කරුවන් බවයි.

(ඇ) අස්වනු කොටස් කර ගැනීමේ වැඩපිළිවෙල පිළිබඳ කොන්දේසි හා නියමයන් හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයන් තෙත් කලාපීය දිස්ත්‍රික්කත් අතර වෙනස් විය. තෙත් කලාපීය දිස්ත්‍රික්කයන්හි අද අස්වනු කොටස සාමාන්‍යයෙන් 50% ක් පමණ විය. මෙයට එක් හේතුවක් වනුයේ ඉඩම් හිමියා නිෂ්පාදන වියදම්වල කොටස් කරුවෙකු වීමයි. සියළුම දිස්ත්‍රික්කවල කුසුරු පත බලපැවැත්වූයේ අර්ධ වශයෙනි.

(ඈ) නොයෙකුත් හුක්කි ක්‍රම පලදායීතාවය කෙරෙහි බලපවත්වන අන්දම පැහැදිලි නොවූයේ, ඉඩම් කට්ටිවල ප්‍රමාණය, ඉඩම් හිමියන් විසින්ද යෙදවූ සැපයීම ආදී සාධක මතද පලදායීතාවය රැස පැවතුන හෙයිනි.

3. පලදායීතාවය සහ කළමනාකරණ පිළිවෙත්

(අ) කළමනාකරණ මට්ටම් කෙරෙහි බලපවත්වන, එනයින් පලදායීතාවය කෙරෙහිද බලපැවැත් ඇති කරවන ප්‍රධානම සාධකය ලෙස දක්නට ලැබෙනුයේ ජල සම්පාදන තත්වයයි.

(ආ) අක්කරයක අස්වැන්න හා ඉඩම් කට්ටිවල ප්‍රමාණය අතර නිරන්තර සම්බන්ධතාවයක් දක්නට නොලැබුණි.

(ඇ) වාහක බලය හිඟකම හේතුකොටගෙන පිළිවෙලින් අනුරාධපුර සහ හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයන්හි පහත් සඟය තිව්‍රතාවයක් පවතින අතර කන්නයක් තුළ වරින් වර වැපිරීම සිදු කෙරේ. එහෙයින් කිසියම් ආකාරයක වරණාත්මක යාන්ත්‍රිකරණයක් අවශ්‍ය වනු ඇත.

4. ආදායම

(අ) තම ආදායම සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් වී ගොවිතැන කෙරෙහි පමණක් රැදා පවත්නා ගොවීන්ගේ සංඛ්‍යාව වියළි කලාපයෙහි වඩාත් වීශාල වන්නේය. දැනට පවතින පලදායීතා මට්ටම් යටතේ පිළිගත හැකි අවම ආදායමක් ඉපදවීමට මෙම කලාපයේ බිම් කට්ටිවල ප්‍රමාණය සෑහේ.

(ආ) වී ගොවිතැන් කරන්නන් අතර අඩු ආදායම් ලබන කණ්ඩායම් යේ හැඳින්විය හැක්කේ අඳු ගොවීන් හා ගොවිතැන් පමණක් ප්‍රධාන වශයෙන් යැපෙන්නාවූද කුඩා බිම් කැබලි අයිතිව සිටින්නාවූද ඉඩම් හිමි ගොවීන්ය. රජයේ පිළිසහ පිහිටාධාර ප්‍රතිපත්ති හා ව්‍යාප්ති කටයුතු වලින් මෙම කණ්ඩායමට වැඩි වල ප්‍රයෝජනයක් නොලැබේ.

5. ශාඛීය ආයතන

(අ) දියුණු වශා පිළිවෙත් වැඩියෙන් අනුගමනය කර ඇත්තේ ප්‍රධාන වශයෙන් සර්පල සම්පාදන තත්වයන් යටතේය. මෙවැනි පිළිවෙත් අනුගමනය කිරීම පිළිබඳව උසස් මට්ටමක් ළඟා කරගෙන ඇති පෙදෙස්වලින්, දැනට ඇති දැනුම වැඩි කිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් ඇති බව පෙනී යයි. මෙය ඉටු කරගත හැකි හොඳම මාර්ගය වනුයේ පුළුල් අයුරින් ගොවි පුහුණු පත් පැවැත්වීමයි.

(ආ) යෙදවුම් සැපයීම, ණය හා අලෙවිය සම්බන්ධයෙන් සමූපකාරයේ සේවාවන් වඩාත් උපයෝගී කර ගන්නා ලද්දේ වීශාල බිම් කට්ටි වශා කරන ගොවීන් විසිනි (අක්කර 6 ක් හෝ ඊට වැඩි).

(ඇ) පොළොන්නරුවෙහි හැර අනිකුත් දිස්ත්‍රික්කවල ණය මුදල් ලබා ගැනීම සඳහා වැඩියෙන් පොද්ගලික මාර්ග කෙරෙහි විශ්වාසය තැබීමක් දක්නට ලැබුණි.

නිගමන

පරිසරික හා සමාජ-ආර්ථික සාධක සම්බන්ධයෙන් සිදු වන ප්‍රාදේශීය වෙනස්කම් සැලකිල්ලට ගෙන ප්‍රතිපත්ති සකස් කිරීමෙහි ලා පවතින අවශ්‍යතාවය මෙම අධ්‍යයනයෙන් අවධාරණය කෙරේ. අතිතුවත් කෘෂිකාර්මික හා කෘෂිකාර්මික නොවන කටයුතු හා අදාළව වී ගොවිතැන පිළිබඳ සම්පූර්ණ අවබෝධයක් ලබා ගැනීම සඳහා පහත සඳහන් කරුණු පිළිබඳ ගැඹුරු අධ්‍යයන යෝජනා කළ හැක :

- (අ) විවිධ පරිසරික හා සමාජ-ආර්ථික තත්වයන් යටතේ නිෂ්පාදන හැකියාවන් අනුව ප්‍රදේශ වර්ගීකරණය කිරීම;
- (ආ) ඉඩම් නැති කෘෂිකාර්මික කම්කරුවන්ගේ සමාජ-ආර්ථික තත්වය;
- (ඇ) භව ඵලිතවලින්දී භූමි ක්‍රම සම්බන්ධතාවයන් පිළිබඳ රටාව;
- (ඈ) පවතින ශ්‍රමය වී ගොවිතැන හා අතිතුවත් කෘෂිකාර්මික වූත් කෘෂිකාර්මික නොවන්නාවූත් කටයුතු අතර බෙදා හැරීම.